

หลักเกณฑ์ การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

*Certification Scheme
for
Organic Agriculture*

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.)
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Certification Scheme for Organic Agriculture) เล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้หน่วยรับรอง (Conformity Assessment Body: CAB) นำไปเป็นหลักเกณฑ์ปฏิบัติในการให้การรับรองในระดับฟาร์มตามมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่องเกษตรอินทรีย์หรือที่เรียกทั่วไปว่ามาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ และประมง

หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Certification Scheme for Organic Agriculture) เล่มนี้ จัดเป็นหลักเกณฑ์เล่มสองที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ดำเนินการจัดทำขึ้น เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าหน่วยรับรองจะสามารถตรวจประเมินให้การรับรองแก่ผู้ประกอบการตามมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ได้ในทิศทางเดียวกัน และการจัดทำหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้ผ่านกระบวนการที่เป็นที่ยอมรับโดยได้รับความเห็นชอบจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) จากองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งอยู่ภายใต้โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการรับรองระบบงานด้านเกษตรอินทรีย์ ของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.)

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	1
ขอบข่ายและการจัดทำหลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	2
คำนิยาม	5
ส่วนที่ 1 ข้อกำหนดทั่วไป	8
1.1 ข้อกำหนดสำหรับผู้ผลิต และหน่วยรับรอง	8
1.2 การยื่นคำขอการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	11
1.2.1 ข้อมูลของผู้ผลิต	11
1.2.2 ขั้นตอนการยื่นคำขอของผู้ผลิต	11
1.3 กระบวนการในการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	12
1.3.1 เกณฑ์การพิจารณา	12
1.3.2 ขั้นตอนการรับรอง	12
1.3.3 สถานะภาพของการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	14
1.4 ประเภทของการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	17
1.4.1 การรับรองแบบเดี่ยว	17
1.4.2 การรับรองแบบกลุ่ม	17
1.5 ข้อบกพร่องและการลงโทษ	18
1.5.1 ข้อบกพร่อง	18
1.5.2 การลงโทษ	19
1.5.3 การแจ้งเตือนและการอุทธรณ์	20
1.6 การใช้เครื่องหมายรับรอง	20
ส่วนที่ 2 การรับรองแบบกลุ่ม	21
2.1 กลุ่มผู้ผลิต	21
2.2 โครงสร้างและการบริหารงาน	21
2.3 การบริหารจัดการในกลุ่ม	22
2.4 การฝึกอบรม	23
2.5 คู่มือคุณภาพ	23

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.6 การควบคุมเอกสาร	24
2.7 การบันทึกข้อมูล	24
2.8 การจัดการกับกรณีร้องเรียน	25
2.9 การตรวจประเมินคุณภาพภายในในกลุ่มผู้ผลิต	25
2.10 การจำแนก และการตามสอบ	26
2.11 มาตรการลงโทษและการละเมิด	27
2.12 การเพิกถอนผลผลิตที่ได้รับการรับรอง	27
2.13 ผู้รับจ้างช่วง	27
2.14 หน้าที่ ความรับผิดชอบและคุณสมบัติของผู้ตรวจประเมินคุณภาพภายในกลุ่มผู้ผลิต	28
ส่วนที่ 3 หน่วยรับรอง	30
3.1 หน่วยรับรอง	30
3.2 ข้อกำหนดในการปฏิบัติงานของหน่วยรับรอง	30
3.3 หน้าที่ ความรับผิดชอบ และผู้ตรวจประเมิน	31
3.4 การลงโทษหน่วยรับรอง	32
3.5 การสุ่มตัวอย่างเพื่อการวิเคราะห์	32
ภาคผนวก	
ก ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตาม ISO/IEC 17065 ที่ให้ข้อเสนอแนะในการประชุมหารือ หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Certification Scheme for Organic Agriculture)	36

หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Certification Scheme for Organic Agriculture)

บทนำ

การขยายตัวทางเศรษฐกิจและตลาดการค้าระหว่างประเทศในช่วงที่ผ่านมา เป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดการแข่งขันด้านคุณภาพของสินค้าและบริการที่สูงขึ้น ประกอบกับการปฏิบัติตามกรอบกติกาการค้าเสรีของ World Trade Organization (WTO) จำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบการผลิตและการตรวจสอบเพื่อออกใบรับรองที่ได้คุณภาพตามมาตรฐานสากล เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ การยอมรับในสินค้าเกษตรและอาหารของประเทศไทย และตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ทั้งในด้านปริมาณ คุณภาพและความปลอดภัย

รัฐบาลได้มีนโยบายในการสร้างระบบการตรวจสอบและออกใบรับรองตามหลักมาตรฐานสากล โดยเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้มีการถ่ายโอนงานด้านการตรวจสอบออกใบรับรอง (Certification) และการวิเคราะห์ทดสอบในห้องปฏิบัติการ ซึ่งเดิมเป็นภารกิจของภาครัฐไปยังหน่วยงาน ภาคเอกชน ที่มีศักยภาพและความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเทียบเท่ากับหน่วยงานภาครัฐที่ดำเนินการอยู่ รวมทั้งผลักดันและส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบการตรวจประเมินและรับรองมาตรฐานของประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล เพื่อสนองนโยบายดังกล่าว สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบด้านการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 จึงได้ดำเนินการจัดทำเอกสาร “หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์” (Certification Scheme for Organic Agriculture) เล่มนี้ขึ้น เพื่อใช้เป็นข้อกำหนดในการดำเนินงานร่วมกับระบบบริหารงานคุณภาพ ISO/IEC 17065 และมาตรฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ISO/IEC 17007, ISO/IEC 17067 เป็นต้น มาตรฐานดังกล่าวใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการพิจารณา เพื่อจัดทำหลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และทุกมาตรฐานที่เป็นการรับรองสินค้า หรือ Product Certification ตาม ISO/IEC 17065

หน่วยรับรอง (Conformity Assessment Bodies: CAB หรือ Certification Bodies: CB) ที่ประสงค์จะให้บริการตรวจรับรองและออกใบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic) จะต้องนำหลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์นี้ไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าหน่วยรับรองจะสามารถตรวจประเมินให้การรับรองแก่ผู้ประกอบการตามมาตรฐานสินค้าเกษตร (มกษ.) ได้ในทิศทางเดียวกัน และเกิดความเชื่อมั่นว่าใบรับรองที่ได้รับจะแสดงถึงการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์และข้อกำหนดของมาตรฐานนั้นๆ

ขอบข่ายและการจัดทำหลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

มาตรฐานสินค้าเกษตร (มกษ.) เป็นมาตรฐานที่กำหนดและบ่งบอกคุณลักษณะด้านคุณภาพ และความปลอดภัย ของสินค้าเกษตรที่ผู้บริโภครอคาดหวัง ซึ่งเป็นเกณฑ์สำหรับเกษตรกรใช้ในการผลิตสินค้าเกษตรที่สนองต่อความต้องการดังกล่าว สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ได้จัดทำ “มาตรฐานสินค้าเกษตรเกษตรอินทรีย์” ที่โดยทั่วไปเรียกว่า มาตรฐาน มกษ. ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นมาตรฐานที่มุ่งเน้นการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยต่อการบริโภคตามหลักสากล ในขณะที่เดียวกัน การตรวจสอบและรับรองว่าสินค้าเกษตรผลิตตามมาตรฐาน มกษ. จะเป็นกระบวนการที่สร้างความมั่นใจต่อผู้บริโภคในสินค้าเกษตรดังกล่าว อันเป็นกระบวนการรับรองมาตรฐานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการค้าในตลาดโลกปัจจุบัน ที่ผ่านมารตรวจสอบและออกใบรับรองสินค้าเกษตร ดำเนินการโดยหน่วยงานที่ได้รับมอบอำนาจ (Competent Authority: CA) ภายใต้กฎหมายของแต่ละประเทศ ตามกฎกติกาหรือข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศ แต่ระบบดังกล่าว อาจไม่แสดงให้เห็นถึงความเป็นอิสระ ความเป็นกลางภายในกระบวนการตรวจรับรองได้ตามกรอบกติกาการค้าเสรีของ World Trade Organization (WTO) ดังนั้นจึงเริ่มมีการใช้ระบบการรับรองระบบงาน (Accreditation) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการตรวจสอบและออกใบรับรองสินค้าเกษตร และเพิ่มช่องทางในการค้าขายสินค้าเกษตรภายใต้กรอบการค้าเสรี

ในการสร้างความเชื่อมั่นในใบรับรองทั้งในระดับประเทศและสากลนั้น จำเป็นต้องมีการทวนสอบการทำงานของหน่วยรับรองโดยหน่วยงานที่เป็นอิสระ ว่าหน่วยรับรองนั้นได้ปฏิบัติตาม ISO/IEC 17065 บรรลุวัตถุประสงค์ของระบบคุณภาพอย่างเหมาะสมต่อเนื่องหรือไม่ การทวนสอบนี้ เรียกว่า การรับรองระบบงาน (Accreditation) ซึ่งหน่วยงานที่ทำหน้าที่นี้ เรียกว่า หน่วยรับรองระบบงาน (Accreditation Body: AB) โดยหน่วยรับรองระบบงานด้านสินค้าเกษตรของประเทศไทย คือ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ภายใต้คณะกรรมการการมาตรฐานแห่งชาติ องค์กรรับรองระบบงานระหว่างประเทศ (International Accreditation Forum: IAF) จะทำการตรวจประเมินการทำงานของหน่วยรับรองระบบงานเพื่อทวนสอบการทำงานของหน่วยรับรองระบบงานของประเทศสมาชิกรวมถึงประเทศไทย เมื่อหน่วยรับรองระบบงานของประเทศนั้นผ่านการประเมินดังกล่าวจาก IAF แล้ว จะเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับใบรับรองภายในกลุ่มประเทศสมาชิก โดยหน่วยรับรองที่ปฏิบัติตาม ISO/IEC 17065 และได้รับการทวนสอบเป็นลำดับขั้น ตั้งแต่ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ ผลจากกระบวนการตรวจสอบและออกใบรับรอง เป็นที่ยืนยันหรือเชื่อมั่นได้ว่าสินค้านั้นเป็นไปตามมาตรฐานที่ระบุในใบรับรอง ส่งผลให้ได้รับความเชื่อถือและเชื่อมั่นจากผู้บริโภคทั่วโลก

ทั้งนี้สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ได้รับการรับรองความเท่าเทียมด้านการรับรองระบบงานจากองค์กรภูมิภาคแปซิฟิกว่าด้วยการรับรองระบบงาน (Pacific Accreditation Cooperation: PAC) และ IAF ด้านการรับรองผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐาน ISO/IEC Guide 65 (ซึ่งปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนไปเป็นมาตรฐาน ISO/IEC 17065) เมื่อปี 2553 อันเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรของไทยในเวทีการค้าโลก

การตรวจสอบและออกใบรับรองสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน มกษ. เป็นหน้าที่ของหน่วยรับรองเพื่อสร้างความมั่นใจว่าใบรับรองที่ออกให้เป็นสิ่งยืนยันว่าสินค้าเกษตรนั้นผลิตตามมาตรฐาน ทั้งนี้หน่วยรับรองต้องจัดทำและดำเนินระบบบริหารงานคุณภาพภายในองค์กรตามมาตรฐาน ISO/IEC 17065 โดยต้องมีองค์ประกอบต่างๆ ครบถ้วน ได้แก่ ระบบบริหารงานที่มีผู้บริหารระดับสูงทำหน้าที่กำหนดนโยบาย มีคณะกรรมการกลางที่กำกับดูแลความเป็นกลางและความโปร่งใสในกระบวนการรับรอง (Certification Process) และมีบุคลากรที่มีความสามารถเหมาะสมในการตรวจประเมินลูกค้า หรือเกษตรกรผู้ผลิต

กระบวนการตรวจสอบรับรองเริ่มตั้งแต่การรับคำขอและการทบทวนสัญญา (Contract Review) เพื่อทวนสอบว่าความสามารถของหน่วยรับรองที่จะตรวจเป็นไปตามมาตรฐานที่ได้รับการร้องขอ จากนั้นต้องมีการตั้งทีมประเมินเพื่อทำการตรวจฟาร์ม และเขียนรายงานการตรวจเพื่อส่งเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจเพื่อออกใบรับรองตามขอบข่ายที่ได้รับการร้องขอ กระบวนการรับรองนี้จะต้องเป็นไปตามข้อกำหนดใน ISO/IEC 17065 อันเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในใบรับรอง

ดังนั้นการรับรองมาตรฐาน มกษ. ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 ซึ่งกำหนดว่าผู้ผลิตที่ประสงค์จะขอการรับรองมาตรฐาน มกษ. ต้องขอการรับรองจากหน่วยรับรองที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) โดยเงื่อนไขสำคัญในการออกใบอนุญาตแก่หน่วยรับรองผลิตภัณฑ์ก็คือ หน่วยรับรองต้องได้รับการรับรองระบบงานตามมาตรฐาน ISO/IEC 17065 กล่าวคือ หน่วยรับรองต้องปฏิบัติตามระบบบริหารงานคุณภาพ และให้บริการตรวจสอบและรับรองอย่างเป็นกลาง โปร่งใส และมีบุคลากรที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม (เพื่อตรวจประเมินและตัดสินใจออกใบรับรอง)

ข้อกำหนดที่สำคัญของมาตรฐาน ISO/IEC 17065 และแนวทางการพัฒนา Scheme ตาม ISO/IEC 17007 และ ISO/IEC 17067 คือการกำหนดให้มีการจัดทำหลักเกณฑ์ที่มีรายละเอียดสำหรับการรับรองแต่ละมาตรฐาน โดยแต่งตั้งคณะกรรมการที่เป็นกลาง เพื่อพิจารณามาตรฐานที่จะให้การรับรองและรายละเอียดสำหรับการรับรอง (Certification Scheme) จำเพาะต่อมาตรฐานดังกล่าว เพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในกระบวนการรับรอง (Certification Process) ใน ISO/IEC 17065 ก่อนจะเริ่มการให้บริการตรวจสอบออกใบรับรอง โดยคณะกรรมการดังกล่าวประกอบด้วยผู้มีความรู้ด้านนั้นร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวกับใบรับรองมาตรฐานนั้น

คณะทำงานโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการรับรองระบบงานด้านเกษตรอินทรีย์ได้จัดทำหลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เล่มนี้ขึ้นตามขั้นตอนและกระบวนการตามหลักมาตรฐานสากล โดยได้เชิญตัวแทนจากหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการนำหลักเกณฑ์นี้ไปใช้ในการปฏิบัติ ร่วมให้ความเห็นเพื่อจัดทำโครงสร้างของหลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และปรับปรุงพัฒนาเนื้อหา โดยอ้างอิงเนื้อหาจากเอกสารมาตรฐานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยสากล

“หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์” ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อกำหนดทั่วไป ซึ่งเป็นข้อปฏิบัติทั่วไปสำหรับผู้ผลิต ทั้งแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม และหน่วยรับรอง โดยกำหนดกรอบสำหรับผู้ยื่นคำขอการรับรองและเกณฑ์การทำสัญญาระหว่างผู้ผลิตกับหน่วยรับรอง ขอบข่ายในการรับรองสินค้าเกษตรประเภทต่างๆ ได้แก่ พืช ปศุสัตว์ และประมง ทั้งนี้รายละเอียดของเกณฑ์ในการรับรองสินค้าในแต่ละขอบข่าย อาจมีความแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความเห็นที่ตกลงร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน เช่น ในการตรวจรับรองสินค้าในขอบข่ายปศุสัตว์ ต้องมีการวิเคราะห์เพิ่มเติม เป็นต้น ส่วนที่ 2 การรับรองแบบกลุ่ม ซึ่งเป็นข้อปฏิบัติเฉพาะสำหรับผู้ผลิตที่รวมเป็นกลุ่ม และส่วนที่ 3 เป็นข้อปฏิบัติเฉพาะสำหรับหน่วยรับรอง

สำหรับรายการตรวจประเมิน (Checklist) ที่ใช้ในการตรวจประเมินสำหรับแต่ละขอบข่ายสินค้าเกษตร เช่น พืช ปศุสัตว์ และประมง นั้น ซึ่งหน่วยรับรองสามารถกำหนดรูปแบบได้ตามความเหมาะสมหรือใช้รายการตรวจประเมินที่หน่วยราชการจัดทำขึ้นไว้แล้วก็ได้

คำนิยาม

1. เกษตรอินทรีย์ (Organic Agriculture) หมายถึง ระบบจัดการผลิตด้านเกษตรแบบองค์รวม ที่เกื้อหนุนต่อระบบนิเวศ รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพ วงจรชีวภาพ โดยเน้นการใช้วัสดุธรรมชาติ หลีกเลี่ยงการใช้วัตถุสังเคราะห์ และไม่ใช้ พืช สัตว์ หรือจุลินทรีย์ที่ได้มาจากเทคนิคการดัดแปรพันธุกรรม (genetic modification) มีการจัดการกับผลิตภัณฑ์โดยเน้นการแปรรูปด้วยความระมัดระวัง เพื่อรักษาสภาพการเป็นเกษตรอินทรีย์และคุณภาพที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ในทุกขั้นตอน

2. อินทรีย์ (Organic) หมายถึง คำที่ใช้ระบุฉลากสำหรับผลิตผลจาก พืช ปศุสัตว์หรือสัตว์น้ำ ที่ได้จากการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์เพื่อใช้เป็นอาหารหรืออาหารสัตว์ที่ได้จากการแปรรูปตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ซึ่งได้รับการรับรองจากหน่วยรับรองที่ได้รับการยอมรับจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คำนี้หมายถึงรวมถึงคำที่ใช้ ระบุฉลากว่า “เกษตรอินทรีย์” หรือ “ออร์แกนิก” หรือ “Organic” ด้วย

3. มาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ หมายถึง มาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ เช่น

มกษ. 9000 – 2552 เกษตรอินทรีย์ เล่ม 1: การผลิต แปรรูป แสดงฉลาก และจำหน่ายผลิตผลและผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์

มกษ. 9000 – 2554 เกษตรอินทรีย์ เล่ม 2: ปศุสัตว์อินทรีย์

มกษ. 9000 – 2554 เกษตรอินทรีย์ เล่ม 3: อาหารสัตว์น้ำอินทรีย์

มกษ. 9000 – 2552 เกษตรอินทรีย์ เล่ม 4: ข้าวอินทรีย์

มกษ. 9000 – 2553 เกษตรอินทรีย์ เล่ม 5: ปลาสดอินทรีย์

มกษ. 9000 – 2556 เกษตรอินทรีย์ เล่ม 6: ผึ้งอินทรีย์

มกอช. 7413 – 2550 : การเลี้ยงกุ้งทะเลระบบอินทรีย์

4. ช่วงปรับเปลี่ยนเป็นอินทรีย์ (Transition to Organic หรือ Conversion to Organic) หมายถึง คำที่ระบุฉลากสำหรับผลิตผล หรือผลิตภัณฑ์จากพืช ปศุสัตว์และสัตว์น้ำที่ได้จากการผลิต และ/หรือ แปรรูป ตามระบบการผลิตแบบอินทรีย์ที่อยู่ในระยะการปรับเปลี่ยนที่จำหน่ายเพื่อใช้เป็นอาหารหรืออาหารสัตว์ที่ได้รับการรับรองจากหน่วยรับรองที่ได้รับการยอมรับจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

5. ระยะการปรับเปลี่ยน (Transition Period หรือ Conversion Period) หมายถึง ช่วงเวลานับจากเริ่มต้นผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ตามข้อกำหนดในมาตรฐาน จนกระทั่งได้รับการรับรองผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ว่าเป็นเกษตรอินทรีย์

6. การผลิตคู่ขนาน (Parallel Production) หมายถึง สภาพที่มีกิจกรรมการผลิตทั้งแบบอินทรีย์และแบบอื่นอยู่ในฟาร์มผลิตเดียวกัน

7. แนวกันชน (Buffer Zone) หมายถึง แนวเขตที่ใช้กันบริเวณการผลิต ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ซึ่งมีขึ้นเพื่อป้องกันการปนเปื้อนสารเคมีจากบริเวณข้างเคียง

8. การปลูกพืชหมุนเวียน (Crop Rotation) หมายถึง การปลูกพืชต่างชนิดสลับกันบนพื้นที่หนึ่งๆ เพื่อลดปริมาณการระบาดของศัตรูพืช หรือปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์และเพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุในดิน

9. ปุ๋ยอินทรีย์ (Organic Fertilizers) หมายถึง ปุ๋ยที่ได้หรือทำมาจากวัสดุอินทรีย์ ซึ่งผลิตด้วยกรรมวิธีทำให้ ซึ้น สับ หมัก บด ร่อน สกัด หรือด้วยวิธีการอื่น และวัสดุอินทรีย์ถูกย่อยสลายสมบูรณ์ด้วยจุลินทรีย์ แต่ไม่ใช่ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยชีวภาพ

10. ผลิตผล (Produce) หมายถึง ผลิตผลที่ได้จากการเพาะปลูก การปศุสัตว์ หรือการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ผลิตแบบเกษตรอินทรีย์หรือการเก็บเกี่ยวจากธรรมชาติและ/หรือ ผ่านการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวแล้ว

11. ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง ผลิตผลจากระบบเกษตรอินทรีย์ที่ผ่านกระบวนการแปรรูป เพื่อใช้เป็น อาหารหรืออาหารสัตว์

12. ผู้ผลิต (Producer/Operator) หมายถึง ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการ ทำการเพาะปลูก เพาะเลี้ยง สัตว์น้ำ หรือเลี้ยงปศุสัตว์ ดูแลรักษา เก็บเกี่ยว การปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว และการขายผลิตผล

12.1 ผู้ผลิต แบบเดี่ยว หมายถึง บุคคลหรือนิติบุคคลที่เป็นตัวแทนผู้รับผิดชอบในทางกฎหมายในการผลิตผลผลิตนั้น ภายใต้ขอบข่ายของประเภทสินค้าเกษตร

12.2 ผู้ผลิต แบบกลุ่ม หมายถึง กลุ่มผู้ผลิตที่ผลิตสินค้าประเภทเดียวกันหรือต่างประเภท โดยมีสถานะเป็นนิติบุคคล และมีการควบคุมภายในระบบการผลิตสินค้านั้น เช่น การใช้ระเบียบวิธีปฏิบัติควบคุมภายใน เป็นต้น ในการขอรับรองฟาร์มตามขอบข่ายมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ กลุ่มผู้ผลิตอาจจะมีสมาชิกที่ไม่อยู่ภายใต้มาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ก็ได้ แต่ก็ต้องมีระบบในการแยกผลผลิตให้ชัดเจน

13. กลุ่มผู้ผลิต (Producer Group) หมายถึง ผู้ผลิตที่ร่วมกันผลิตสินค้าเกษตรหรือผลิตผลชนิดต่างๆ โดยมีสถานภาพเป็นนิติบุคคลหรือได้รับการรับรองที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการผลิตสินค้าเกษตรอยู่ภายใต้ระบบการบริหารจัดการเดียวกัน และมีการควบคุมระบบการผลิตผลผลิตให้มีความปลอดภัยภายใต้นโยบายเดียวกัน

14. การรับรอง (Certification) หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงาน โดยหน่วยรับรองในการออกใบรับรอง แสดงว่าผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์หรือระบบการควบคุมผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ เป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐานนี้

15. หน่วยรับรอง (Certification Body) หมายถึง หน่วยที่รับผิดชอบในการตรวจ (inspection) และการรับรอง (certification) ผลิตผล และ/หรือ ผลิตภัณฑ์เป็นไปตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

16. หน่วยรับรอง (Conformity Assessment Body: CAB) หมายถึง หน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบและออกใบรับรองให้แก่ผู้ประกอบการตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ซึ่งต้องได้รับการรับรองความสามารถจากหน่วยรับรองระบบงาน

17. สำนักงาน หมายถึง สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.)

18. สำนักมาตรฐาน หมายถึง สำนักกำหนดมาตรฐาน (สกม.) สังกัดสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ซึ่งสำนักงาน ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการ ของคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในการออกมาตรฐานสินค้าเกษตร (มกษ.) ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.2551

19. **หน่วยรับรองระบบงาน (Accreditation Body: AB)** หมายถึง หน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้การรับรองความสามารถแก่หน่วยรับรอง ได้แก่ สำนักรับรองมาตรฐาน (สรม.) สังกัดสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.)

20. **ผู้ขอการรับรองมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์** หมายถึง ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการด้านสินค้าเกษตรที่ขอรับการรับรองจากหน่วยรับรอง ที่ให้บริการรับรองมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ โดยหน่วยรับรองต้องมีคุณสมบัติตามมาตรฐาน ISO/IEC 17065

21. **ผู้ตรวจประเมิน** หมายถึง บุคคล และ/หรือ คณะบุคคลของหน่วยรับรอง ที่ทำการตรวจประเมินระบบมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์

22. **ผู้ตรวจประเมินภายใน** หมายถึง ผู้ตรวจประเมินระบบคุณภาพของผู้ผลิตแบบกลุ่ม ที่ขอรับการรับรองมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์

23. **คณะทบทวน** หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่พิจารณาทบทวนและอนุมัติผลการตรวจประเมินรับรอง

24. **ขอบข่ายการรับรอง (Scope)** หมายถึง ประเภทของการผลิตสินค้าเกษตร ที่หน่วยรับรองให้การรับรองแก่ผู้ผลิต ได้แก่ พืช ปศุสัตว์ และประมง

25. **การรับรองแบบเดี่ยว** หมายถึง การที่หน่วยรับรองออกใบรับรองแก่ผู้ผลิตแบบเดี่ยว เพื่อแสดงถึงความสามารถผลิตสินค้าเกษตรได้ตามมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ตามขอบข่ายการรับรอง ที่ระบุในใบรับรอง

26. **การรับรองแบบกลุ่ม** หมายถึง การที่หน่วยรับรองออกใบรับรองแก่ผู้ผลิตแบบกลุ่ม เพื่อแสดงถึงความสามารถในการผลิตสินค้าเกษตรได้ตามมาตรฐาน มกษ. ตามขอบข่ายการรับรอง ที่ระบุในใบรับรอง

27. **เครื่องหมายรับรอง (Certification Mark)** หมายถึง เครื่องหมายสำหรับผู้ผลิตที่ได้รับการรับรองจากหน่วยรับรอง ทั้งนี้ผู้ผลิตจะต้องปฏิบัติตามแนวทางการใช้เครื่องหมายรับรองที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.2551

28. **ผู้รับจ้างช่วง** หมายถึง ผู้รับงานที่อยู่ภายใต้ข้อตกลงระหว่างผู้ผลิตและผู้รับจ้างช่วง ซึ่งต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดเกษตรอินทรีย์

29. **รายการตรวจประเมิน (Checklist)** ที่ระบุตามข้อกำหนดในการผลิตแบบกลุ่ม หมายถึง รายการที่จัดทำขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจประเมินฟาร์ม ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ซึ่งจะต้องครอบคลุมทุกข้อกำหนด และมีแนวทางการตัดสินใจที่เหมาะสม

30. **การแสดงฉลาก (Labelling)** หมายถึง ข้อความที่เขียน พิมพ์ หรือรูป รูปภาพ รอยประดิษฐ์ที่ปรากฏบนฉลาก กำกับมากับผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์หรือแสดงไว้ใกล้ ผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์รวมถึงเพื่อวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการขาย

31. **ความไม่สอดคล้อง (Non-conformity)** หมายถึง การที่ระบบ หรือการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นตามข้อกำหนด

ส่วนที่ 1 ข้อกำหนดทั่วไป

1.1 ข้อกำหนดสำหรับผู้ผลิต และหน่วยรับรอง

ผู้ขอการรับรองตามหลักเกณฑ์นี้ คือ ผู้ผลิต

1.1.1 ผู้ผลิต

1.1.1.1 ประเภทของผู้ผลิต

ผู้ผลิต แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ผู้ผลิตแบบเดี่ยว และผู้ผลิตแบบกลุ่ม ประเทศไทยมีเกษตรกรหรือผู้ประกอบการที่อยู่ในระบบการผลิตทั้งที่เป็นเกษตรกรรายใหญ่ และเกษตรกรรายย่อย แต่ยังคงผลิตในแปลง/ฟาร์ม ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่ทำการผลิตผลิตผลทางการเกษตรเบื้องต้นรวมถึงผู้ประกอบการที่มีการขอการรับรอง ผู้ผลิตสามารถขอการรับรองมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ต่อหน่วยรับรองที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานโดยจำแนกประเภทได้ดังนี้

ก) ผู้ผลิตแบบเดี่ยว หมายถึง บุคคล หรือนิติบุคคล ที่เป็นตัวแทนผู้รับผิดชอบทางกฎหมายในการผลิตผลผลิตนั้น ภายใต้ขอบข่ายของประเภทสินค้าเกษตร

ข) ผู้ผลิตแบบกลุ่ม หมายถึง กลุ่มผู้ผลิตที่มีการผลิตสินค้าประเภทเดียวกันหรือต่างประเภท โดยมีสถานะเป็นนิติบุคคล และมีการควบคุมภายในระบบการผลิตสินค้าเกษตรนั้น เช่น ระเบียบวิธีปฏิบัติควบคุมภายใน เป็นต้น ในการขอรับรองฟาร์มตามขอบข่ายมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ กลุ่มผู้ผลิตอาจจะมีส่วนที่ไม่อยู่ภายใต้มาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ก็ได้ แต่ต้องมีระบบในการแยกผลผลิตที่ชัดเจน

1.1.1.2 สิทธิและหน้าที่ของผู้ผลิต

ก) ผู้ผลิตสามารถขอการรับรองได้ทั้งสองประเภทการรับรองคือ แบบกลุ่มและแบบเดี่ยว ภายในขอบข่ายเดียวกัน แต่ไม่อาจขอการรับรองแบบกลุ่มและแบบเดี่ยวในผลิตผลเดียวกันได้ และไม่สามารถขอการรับรองผลิตผลชนิดเดียวกันกับหน่วยรับรองต่างกัน แต่ผู้ผลิตสามารถขอการรับรองผลิตผลที่ต่างกันกับ

หน่วยรับรองที่ต่างกันหรือต่างประเภทการรับรองได้ เช่น ไม่สามารถขอการรับรองสัมโอบแบบกลุ่มและแบบเดี่ยวได้

ข) ผู้ผลิตสามารถเปลี่ยนหน่วยรับรองจากหน่วยรับรองหนึ่งไปยังหน่วยรับรองอื่นได้ ในกรณีที่หน่วยรับรองเดิมถูกยกเลิกการรับรองระบบงานจากหน่วยรับรองระบบงาน เช่น ถูกยกเลิกจากบทลงโทษล้มละลาย หรือสาเหตุอื่นๆ ยกเว้นผู้ผลิตยังอยู่ในระหว่างการถูกลงโทษจากหน่วยรับรอง

ค) ผู้ผลิตสามารถเปลี่ยนหน่วยรับรองในขณะที่ยังไม่สิ้นสุดระยะเวลาการรับรองจากหน่วยรับรองเดิมได้ ทั้งนี้การเปลี่ยนหน่วยรับรองจะทำได้ก็ต่อเมื่อได้รับหลักฐานการยกเลิกจากหน่วยรับรองเดิมเท่านั้น

ง) ผู้ผลิตสามารถขอยกเลิกการขอการรับรองกับหน่วยรับรองได้ หากไม่ได้อยู่ระหว่างการถูกลงโทษ จากหน่วยรับรอง

จ) ในกรณีที่ผู้ผลิตประสบความยุ่งยากในการปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐาน หรือไม่สามารถจัดการความไม่สอดคล้องตามข้อกำหนดมาตรฐาน ผู้ผลิตสามารถแจ้งต่อหน่วยรับรองเพื่อขอระงับการรับรองสำหรับผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในขอบข่ายการรับรองเป็นการชั่วคราวได้ โดยช่วงเวลาที่ถูกระงับการรับรองจะไม่มีผลต่อการขยายเวลารับรองในปีรับรองเดิม และไม่มีผลในการขยายเวลาการขอใหม่ การขอระงับการรับรองลักษณะนี้ ผู้ผลิตจะไม่สามารถใช้เครื่องหมายมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์บนสินค้าได้ อนึ่งการขอระงับการรับรองชั่วคราว จะกระทำมิได้ หากอยู่ระหว่างถูกลงโทษจากหน่วยรับรอง

ฉ) ผู้ผลิตที่ได้รับการรับรองทั้งที่เป็นผู้ผลิตแบบเดี่ยว และผู้ผลิตแบบกลุ่มจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการผลิตให้ได้ตามมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องตามขอบข่ายที่ยื่นขอการรับรอง

ช) ผู้ผลิตต้องให้สัญญาว่าจะดำเนินการตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องตามที่ระบุไว้ในหลักเกณฑ์นี้ และตามที่ระบุไว้ในเอกสารที่กำหนดเพิ่มเติมโดยหน่วยรับรอง

ซ) ผู้ผลิตที่ยื่นขอการรับรองต่อหน่วยรับรองแล้วต้องรับผิดชอบในการแจ้งข้อมูลสำคัญที่มีการเปลี่ยนแปลง/จำนวนฟาร์มต่อหน่วยรับรอง โดยข้อมูลดังกล่าวที่ต้องดำเนินการแจ้งการเปลี่ยนแปลง/ฟาร์ม เช่น สถานที่ตั้งแปลง ชนิดพืชที่ผลิต ชนิดของผลผลิตที่ผลิต จำนวนพื้นที่ผลิตการเพิ่มหรือถอนรายชื่อสมาชิกภายในกลุ่มผู้ผลิตออก (ในกรณีการรับรองแบบกลุ่ม)

ฌ) ผู้ผลิตที่ขอการรับรองมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ต้องระบุที่ตั้ง ตำแหน่ง และพื้นที่ที่ทำการผลิตทุกแปลงที่ต้องการขอการรับรอง

ฎ) ผู้ผลิตต้องยื่นคำขอการรับรองต่อหน่วยรับรอง ก่อนการตรวจประเมิน หรือการตรวจประเมินครั้งแรก

ฏ) ผู้ผลิตที่ขอการรับรองจะต้องยอมรับในแผนการตรวจที่ตกลงร่วมกันระหว่างผู้ขอการรับรองและหน่วยรับรอง รวมทั้งหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และข้อตกลงที่หน่วยรับรองกำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้ขอการรับรอง

ฎ) ผู้ผลิตที่ได้รับการลงโทษจากหน่วยรับรองเดิม จะไม่สามารถเปลี่ยนไปขอการรับรองจากหน่วยรับรองใหม่จนกว่าผู้ผลิตจะได้ทำการแก้ไขข้อบกพร่องอย่างครบถ้วนต่อหน่วยรับรองที่ต้องการยกเลิกสัญญาเสียก่อน หรือจนกว่าช่วงเวลาของการลงโทษสิ้นสุดลง

จ) เมื่อผู้ผลิตต้องการขอรับการรับรองจากหน่วยรับรองอื่น ผู้ผลิตต้องปฏิบัติดังนี้

1) ให้ข้อมูลกับหน่วยรับรองที่ผู้ผลิตประสงค์จะขอการรับรองใหม่ เช่น ข้อมูลการลงโทษ รายละเอียดการลงโทษ เป็นต้น

2) ยินยอมให้หน่วยรับรองเดิมส่งข้อมูล เรื่องความไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดและการลงโทษ รวมทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องไปยังหน่วยรับรองที่ประสงค์จะขอการรับรองใหม่

1.1.2 หน่วยรับรอง

1.1.2.1 คุณสมบัติของหน่วยรับรอง

ก) หน่วยรับรองต้องมีความเป็นนิติบุคคล

ข) หน่วยรับรองที่ได้รับอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์จากสำนักงานต้องได้รับการรับรองระบบงานตามมาตรฐาน ISO/IEC 17065 ที่เกี่ยวข้องกับการรับรอง

1.1.2.2 สิทธิและหน้าที่ของหน่วยรับรอง

ก) หน่วยรับรองจะต้องแจ้งวันที่เข้าตรวจรับรองภายใน 30 วันทำการ หลังจากวันที่รับคำขอการรับรองหรือตามกำหนดที่ตกลงกับผู้ผลิตที่ขอการรับรอง และแจ้งผลการอนุมัติการรับรองภายใน 45 วันทำการหลังจากวันสุดท้ายที่ได้รับการตรวจประเมิน (กรณีที่ไม่พบความไม่สอดคล้อง) หรือหลังจากที่ผู้ขอการรับรองมีการแก้ไขข้อบกพร่องจนเป็นที่ยอมรับแล้ว

ข) ต้องส่งข้อมูลการรับรองตามมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ให้หน่วยรับรองระบบงานทุกรอบ 3 เดือน เพื่อแสดงสถานภาพของหน่วยรับรองบนเว็บไซต์ของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.)

ค) กำหนดค่าธรรมเนียมในการตรวจ (ต้องไม่เกินอัตราสูงสุดที่กำหนดตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม) และอธิบายรายละเอียดของค่าใช้จ่ายกับสิทธิประโยชน์ให้ผู้ผลิตที่ต้องการขอการรับรองทราบ

ง) เมื่อหน่วยรับรองได้รับข้อร้องเรียน ให้ดำเนินการตามขั้นตอนการจัดการข้อร้องเรียนของหน่วยรับรอง เมื่อได้รับข้อร้องเรียน และต้องสื่อสารให้ผู้ผลิตทราบ กรณีที่ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาตามข้อร้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้ส่งคำร้องเรียนนั้นไปยังหน่วยรับรองระบบงานเพื่อพิจารณาและดำเนินการเช่นเดียวกันในกรณีการอุทธรณ์

จ) ต้องเก็บรักษาข้อมูลต่างๆ ของผู้ผลิต รวมทั้งรายละเอียดของสินค้าและกระบวนการผลิต รายงานการตรวจประเมินและเอกสารที่เกี่ยวข้องเป็นความลับ (ยกเว้นที่ระบุให้เปิดเผย ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้) กรณีจะนำข้อมูลไปเผยแพร่ยังบุคคลที่สามต้องได้รับการยินยอมจากผู้ผลิตเสียก่อน ยกเว้นเอกสารอื่นที่แจ้งไว้ในข้อกำหนดทั่วไป

ฉ) ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในเอกสารนี้ สำหรับข้อมูลรายละเอียดของหน่วยรับรองที่ได้รับอนุญาตตามข้อกำหนดและคุณสมบัติของผู้ตรวจประเมินให้ปฏิบัติตามส่วนที่ 3 หน่วยรับรอง

1.2 การยื่นคำขอการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

1.2.1 ข้อมูลของผู้ผลิต

ผู้ผลิตที่ต้องการขอการรับรองมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ จากหน่วยรับรองต้องแจ้งข้อมูลต่างๆ ให้กับหน่วยรับรองทราบ ประกอบด้วย

1.2.1.1 ข้อมูลทั่วไป

- ก) ชื่อนิติบุคคล /ผู้ผลิต/แปลง/ฟาร์ม
- ข) สำเนาบัตรประชาชน หรือสำเนาหนังสือรับรองนิติบุคคลที่ลงนามโดยผู้มีอำนาจ
- ค) ชื่อผู้ติดต่อ
- ง) ที่อยู่สำหรับการติดต่อที่เป็นปัจจุบัน
- จ) หมายเลขอื่นๆ สำหรับการบ่งชี้ผู้ผลิต (เช่น หมายเลขประจำตัวประชาชน)
- ฉ) ข้อมูลที่ใช้ติดต่อ (เช่น หมายเลขโทรศัพท์ หมายเลขโทรสาร ที่อยู่จดหมายอิเล็กทรอนิกส์)

1.2.1.2 ข้อมูลการผลิต ประกอบด้วย

- ก) ชนิดของผลิตผลทางการเกษตร
- ข) ที่ตั้งของแปลง/ฟาร์ม
- ค) พื้นที่การผลิตในรอบปีเพาะปลูก (พืช) / ปริมาณการผลิต (ปศุสัตว์ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ)
- ง) พืชปลูกภายในโรงเรือน หรือพืชปลูกนอกโรงเรือน (กรณีที่เป็นพืช)
- จ) การเก็บเกี่ยวครั้งแรก หรือการเก็บเกี่ยวต่อเนื่อง (กรณีที่เป็นพืช)
- ฉ) การรับรองแบบเดี่ยว หรือแบบกลุ่ม
- ช) เลขรหัสเครื่องหมายมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ในกรณีที่เคยได้รับการรับรองมาแล้ว

1.2.2 ขั้นตอนการยื่นคำขอของผู้ผลิต

1.2.2.1 ผู้ผลิตยื่นคำขอเพื่อขอการรับรองต่อหน่วยรับรอง พร้อมหลักฐานและเอกสารต่างๆ ที่เป็นปัจจุบัน ตามแบบคำขอรับการรับรองที่หน่วยรับรองกำหนด

ก) ระบุความประสงค์ว่าจะขอรับการรับรองแบบเดี่ยวหรือแบบกลุ่ม

ข) กรณีที่ผู้ผลิตต้องการขอการรับรองแปลง/ฟาร์มหลายแห่ง ผู้ผลิตต้องแจ้งความจำนงในแบบฟอร์มคำขอต่อหน่วยรับรอง เพื่อพิจารณาดำเนินการตรวจประเมิน ณ สำนักงานส่วนกลางและสุ่มตรวจประเมินหน่วยงานสาขาของผู้ผลิตตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่หน่วยรับรองกำหนด

1.2.2.2 หน่วยรับรองพิจารณาคำขอและรายละเอียดต่างๆ ของผู้ผลิต หากมีรายละเอียดที่จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข หน่วยรับรองต้องแจ้งให้ผู้ผลิตทราบเพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

1.3 กระบวนการในการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

1.3.1 เกณฑ์การพิจารณา

ให้พิจารณาตามเกณฑ์มาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ที่ตรวจรับรองในแต่ละผลิตภัณฑ์ สำหรับรายการตรวจประเมินในแต่ละขอบข่ายสินค้าเกษตร เช่น พืช ปศุสัตว์ และประมง นั้น หน่วยรับรองอาจกำหนดขึ้นตามความเหมาะสมหรือใช้รายการตรวจประเมินที่จัดทำโดยหน่วยราชการก็ได้ และกรณีที่ผู้ตรวจประเมินมีข้อวินิจฉัยว่ามีความเสี่ยง ให้ผู้ตรวจประเมินดำเนินการสุ่มตัวอย่างเพื่อการวิเคราะห์ โดยพิจารณาความเสี่ยงและวิธีการสุ่มตัวอย่าง ตามข้อที่ 3.5 การสุ่มตัวอย่างเพื่อการวิเคราะห์ ซึ่งอยู่ในส่วนที่ 3 หน่วยรับรอง

1.3.2 ขั้นตอนการรับรอง

1.3.2.1 การตรวจประเมินครั้งแรก

ก) ผู้ผลิตต้องนำข้อกำหนดต่างๆ ในมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ที่จะขอรับการรับรองไปปฏิบัติ อย่างน้อย 6 เดือน ก่อนการตรวจประเมิน ในกรณีที่ขอรับการรับรองแบบกลุ่ม ผู้ยื่นคำขอต้องทำการตรวจประเมินภายในเรียบร้อยแล้ว และเก็บบันทึกผลการตรวจประเมินภายในไว้เป็นหลักฐานให้หน่วยรับรองตรวจประเมิน

ข) เมื่อผู้ผลิตได้รับการขึ้นทะเบียนกับหน่วยรับรองแล้ว หน่วยรับรองจะดำเนินการดังนี้

1) กำหนดวันที่ตรวจประเมิน และแต่งตั้งผู้ตรวจประเมินที่มีความสามารถเหมาะสม และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับหน่วยรับรอง/ ผู้ผลิตเพื่อทำหน้าที่ตรวจประเมิน

2) นัดหมายผู้ผลิต เพื่อตรวจประเมิน

3) ดำเนินการตรวจประเมิน

4) นำเสนอคณะทบทวนเพื่อพิจารณาตัดสินให้การรับรอง

ค) เมื่อคณะทบทวนอนุมัติให้การรับรองแล้ว หน่วยรับรองจะออกใบรับรองให้ โดยมีผลตั้งแต่วันที่คณะทบทวนอนุมัติให้การรับรอง ใบรับรองมีอายุไม่เกิน 3 ปี และไม่สามารถโอนใบรับรองให้แก่ผู้อื่นได้

1.3.2.2 การตรวจติดตามประจำปี (กรณีที่ใบรับรองมีอายุมากกว่า 1 ปี)

ก) หน่วยรับรองจะต้องนัดหมายผู้ผลิต เพื่อตรวจติดตามประจำปี โดยความถี่ของการตรวจติดตามคือ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ตลอดช่วงเวลาของการรับรองมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์

ข) หน่วยรับรองจะต้องตรวจติดตามการปฏิบัติของผู้ได้รับการรับรองว่ายังคงมีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับข้อกำหนดมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ และตรวจติดตามผลการปฏิบัติการแก้ไข และป้องกันว่ามีประสิทธิภาพตามแนวทางการแก้ไขและป้องกันข้อบกพร่องที่ทางผู้ผลิตได้ส่งแนวทางไปให้หน่วยรับรอง

1.3.2.3 การตรวจประเมินเพื่อต่ออายุ

ก) ผู้ผลิตยื่นความประสงค์เพื่อขอต่ออายุการรับรองต่อหน่วยรับรอง โดยการยื่นคำขอพร้อมกรอกข้อมูลในแบบฟอร์มคำขอ หน่วยรับรองจะนัดหมายและตรวจประเมินเพื่อต่ออายุก่อนใบรับรองหมดอายุ ขั้นตอนการตรวจประเมินเพื่อต่ออายุจะเหมือนกับการตรวจประเมินเพื่อการรับรอง

ข) การต่ออายุใบรับรอง หน่วยรับรองจะต้องกำหนดวันที่ตรวจประเมิน ก่อนใบรับรองหมดอายุเท่านั้น

1) กรณีที่พบข้อบกพร่องร้ายแรงในการตรวจติดตามประจำปี ผู้ผลิตต้องแก้ไขและมีแนวทางป้องกันการเกิดข้อบกพร่องซ้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพก่อนใบรับรองหมดอายุ หรือก่อนการตรวจประเมินเพื่อต่ออายุใบรับรองแล้วแต่กรณี

2) กรณีที่พบข้อบกพร่องเล็กน้อยในการตรวจติดตามประจำปี ผู้ผลิตต้องจัดทำแนวทางการแก้ไขข้อบกพร่องและการป้องกันไม่ให้เกิดข้อบกพร่องซ้ำ และจัดส่งให้หน่วยรับรองพิจารณาว่ายอมรับได้ก่อนใบรับรองหมดอายุ หรือก่อนการตรวจประเมินเพื่อต่ออายุใบรับรองแล้วแต่กรณี

ค) ในกรณีที่ผู้ผลิตไม่พร้อมที่จะให้หน่วยรับรองเข้าตรวจในช่วงเวลาดังกล่าว ด้วยเหตุสุดอันควร เช่น ผลผลิตของผู้ผลิตไม่สามารถเก็บเกี่ยวได้ในช่วงเวลาการตรวจ และอายุการเก็บเกี่ยวขยายเวลาไปอีกระยะหนึ่ง ผู้ผลิตสามารถแจ้งความประสงค์ที่จะขยายอายุใบรับรอง ซึ่งการขยายอายุการรับรองสามารถขยายได้ไม่เกิน 3 เดือน หรือหนึ่งรอบการผลิตหรืออย่างไรก็ตามอย่างหนึ่งที่มีระยะเวลาสั้นกว่า ด้วยเหตุอันควรเท่านั้น

1.3.2.4 การตรวจประเมินกรณีขยายขอบข่าย และกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงอื่นๆ ที่สำคัญ

ในระหว่างอายุของการรับรอง ผู้ผลิตสามารถขอขยายขอบข่ายการรับรองต่อหน่วยรับรองได้ ทั้งเพิ่มชนิดผลผลิตใหม่ เพิ่มพื้นที่การผลิต (จากพื้นที่การผลิตเดิมหรือพื้นที่การผลิตใหม่) หรือเพิ่มจำนวนสมาชิก (เฉพาะกรณีแบบกลุ่มเท่านั้น) โดยให้แจ้งวันหมดอายุการรับรองตามใบรับรองเดิมตามเงื่อนไขดังนี้

ก) กรณีเพิ่มชนิดผลผลิตใหม่

หน่วยรับรองสามารถพิจารณารับรองการขยายขอบข่ายชนิดผลผลิตใหม่ได้ โดยต้องตรวจประเมินใหม่ในกรณีที่เป็นกลุ่มผลผลิตเดียวกันและมีระบบการผลิตเหมือนกันกับผลผลิตที่ได้รับการรับรองเดิม หรืออาจพิจารณาให้ผู้ผลิตส่งหลักฐานการปฏิบัติตามมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ เพิ่มเติมก่อนขยายขอบข่าย หรือหน่วยรับรองสามารถเข้าตรวจประเมินเพิ่มก่อนขยายขอบข่ายแล้วแต่กรณี

ข) กรณีเพิ่มพื้นที่การผลิต (ทั้งจากพื้นที่การผลิตเดิมหรือพื้นที่การผลิตใหม่)

หน่วยรับรองสามารถพิจารณาขยายขอบข่ายพื้นที่การผลิตที่ขอเพิ่มใหม่ โดยต้องทำการตรวจประเมินใหม่ทุกแปลง

ค) กรณีเพิ่มจำนวนสมาชิก (เฉพาะกรณีแบบกลุ่มเท่านั้น)

กลุ่มจะต้องดำเนินการตรวจประเมินภายในสำหรับสมาชิกที่เพิ่มทั้งหมดก่อน และหน่วยรับรองสามารถพิจารณาขยายจำนวนสมาชิกที่เพิ่มใหม่ได้โดยต้องตรวจประเมิน ในส่วนของจำนวนสมาชิกที่เพิ่มเติมใหม่ หรืออาจพิจารณาให้ผู้ผลิตส่งหลักฐานการปฏิบัติตามมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ก่อนรับรองเพิ่มเติม เช่น ผลการตรวจประเมินภายใน เป็นต้น หรือหน่วยรับรองสามารถเข้าตรวจประเมินเพิ่มก่อนการรับรองเพิ่มเติมได้แล้วแต่กรณี

1.3.3 สถานะภาพของการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

1.3.3.1 ช่วงเวลาในการรับรอง

การรับรองจะมีผลนับตั้งแต่วันที่คณะทบทวนของหน่วยรับรองตัดสินใจให้การรับรอง หรือหลังจากได้ดำเนินการแก้ไขความไม่สอดคล้องเสร็จสิ้นแล้ว โดยมีอายุการรับรองไม่เกิน 3 ปี ซึ่งวันที่ให้การรับรองจะปรากฏในเอกสารการรับรอง

1.3.3.2 ใบรับรอง

ใบรับรองต้องระบุข้อมูลต่างๆ ของผู้ผลิต รวมทั้งข้อมูลต่อไปนี้ และหน่วยรับรองต้องเป็นผู้บันทึกข้อมูลเหล่านี้ให้เป็นปัจจุบัน

- ก) ชื่อและที่อยู่ของผู้ที่ได้รับการรับรอง
- ข) ที่ตั้งแหล่งผลิต
- ค) ชื่อมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ที่ได้รับการรับรอง
- ง) ขอบข่ายการรับรอง ซึ่งอาจรวมถึง ผลผลิตที่ได้รับการรับรอง โดยระบุเป็นชื่อหรือชนิดสินค้าเกษตร
- จ) วันที่ให้การรับรอง และวันหมดอายุการรับรอง
- ฉ) ชื่อและที่อยู่ของหน่วยรับรอง

1.3.3.3 ขอบข่ายการรับรอง

ขอบข่ายการรับรอง หมายถึง ชนิดของผลผลิตที่ผลิตจากพื้นที่ผลิตที่ได้ยื่นขอการรับรองเท่านั้น โดยมีรายละเอียดการรับรอง ได้แก่

- ก) ชนิดของผลผลิต
- ข) พื้นที่ผลิต

ต้องครอบคลุมพื้นที่ที่ใช้ในกระบวนการผลิตทั้งหมดที่ขอการรับรอง ทำเลที่ตั้งพื้นที่ปลูกหรือโรงเรือน ที่ได้รับการรับรอง

ค) การแยกผลผลิตที่ได้รับการรับรองและไม่ได้รับการรับรองออกจากกัน

1) การตรวจประเมินจะครอบคลุมทุกกิจกรรมของผลผลิตที่มีการจำหน่ายจากแปลง/ฟาร์ม และต้องมีการจัดการที่ทำให้มั่นใจได้ว่าผลผลิตที่ได้รับการรับรองและไม่ได้รับการรับรองจะไม่ปะปนกัน

2) ขอบข่ายการรับรองมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ เป็นการรับรองกระบวนการผลิตขั้นต้น บางรายอาจรวมสินค้าในกระบวนการแปรรูปด้วย ซึ่งเป็นไปตามที่มาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์กำหนด

1.3.3.4 ระยะเวลาในการเข้าตรวจประเมินมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์

วันเวลาการตรวจประเมินจะกำหนดภายหลังจากที่ผู้ผลิตได้ยื่นคำขอการรับรองหรือยื่นคำขอต่ออายุการรับรองแล้ว

ก) การรับรองขอบข่ายพืช

1) การตรวจประเมินครั้งแรก

การตรวจประเมินเพื่อการรับรองระบบการผลิตและผลผลิตพืช ต้องตรวจประเมินตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตามขอบข่ายพืชที่ขอการรับรอง การตรวจประเมินจากหน่วยรับรองในปีแรก ผู้ผลิตต้องมีข้อมูลในบันทึกทุกฉบับย้อนหลังไปอย่างน้อย 3 เดือน ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวก่อนการยื่นคำขอการรับรองจะไม่ได้รับการรับรอง การสุ่มตรวจตัวอย่างเพื่อการวิเคราะห์ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ตรวจประเมิน ซึ่งได้ระบุไว้ในส่วนที่ 3.5 การสุ่มตัวอย่างเพื่อการวิเคราะห์

1.1 กำหนด วัน เวลาตรวจประเมินครั้งแรก

ช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการตรวจประเมินครั้งแรกที่สามารถตรวจประเมินได้ทุกข้อกำหนด และมีบันทึกอย่างเพียงพอคือ ช่วงเวลาก่อนเก็บเกี่ยว หรือระหว่างการเก็บเกี่ยวผลผลิต

1.2 กำหนด วัน เวลาอื่นสำหรับตรวจประเมินครั้งแรก

กรณีที่ไม่สามารถดำเนินการตรวจประเมินในช่วงเวลาเก็บเกี่ยวได้ หน่วยรับรองสามารถทำการตรวจประเมินครั้งแรกได้ในทุกช่วงเวลา ทั้งก่อนหรือหลังการเก็บเกี่ยว (ภายหลังจากการรับคำขอการรับรองจากผู้ผลิต) ในกรณีนี้หน่วยรับรองจะเป็นผู้ตัดสินใจในการกำหนด วัน เวลาของการตรวจประเมินโดยหน่วยรับรองต้องบันทึกเหตุผลในรายงานการตรวจประเมิน เช่น การขนส่ง ช่วงเวลาที่จำกัดของผู้ผลิตและ/หรือผู้ตรวจประเมิน ความผันแปรของวันที่เก็บเกี่ยว ไม้ผลที่ยังไม่ให้ผลผลิตในฤดูการผลิตนั้น เป็นต้น

2) การตรวจติดตามประจำปี

2.1 ช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการตรวจติดตามประจำปี คือ ช่วงเวลาก่อนเก็บเกี่ยว หรือระหว่างการเก็บเกี่ยวผลผลิต

2.2 กรณีที่ผู้ผลิตได้รับการรับรองผลผลิตหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน และผลผลิตมีวิธีการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวที่เหมือนกัน แต่อาจมีช่วงเวลาในการเก็บเกี่ยวที่ต่างกัน หน่วยรับรองสามารถตรวจติดตามประจำปีหรือตรวจติดตามเพื่อต่ออายุการรับรองเฉพาะผลผลิตที่มีการเก็บเกี่ยวในเวลานั้น และใช้ผลการตรวจครอบคลุมผลผลิตชนิดอื่นได้ด้วย

2.3 ในช่วงเวลาของการรับรองมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ จะต้องมีการตรวจประเมินในช่วงเวลาระหว่างการเก็บเกี่ยวอย่างน้อย 1 ครั้ง และในทุกผลผลิตที่ได้รับการรับรอง

3) การตรวจประเมินเพื่อต่ออายุ

3.1 หน่วยรับรองสามารถตรวจติดตามเพื่อต่ออายุได้ทุกเวลา ในช่วง 6 เดือนก่อนที่ใบรับรองจะหมดอายุ

3.2 กรณีที่ผู้ผลิตได้รับการรับรองผลผลิตหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน และผลผลิตมีวิธีการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวที่เหมือนกัน แต่มีช่วงเวลาในการเก็บเกี่ยวที่ต่างกัน หน่วยรับรองสามารถตรวจติดตามเฉพาะผลผลิตที่มีการเก็บเกี่ยวในเวลานั้น เพื่อเป็นตัวแทนของผลผลิตชนิดอื่นได้ เช่นเดียวกับการตรวจติดตามประจำปี

ข) การรับรองขอข่ายปศุสัตว์

1) การตรวจประเมินครั้งแรก

การตรวจประเมินเพื่อการรับรองระบบการผลิตและผลผลิตปศุสัตว์ต้องตรวจประเมินตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตามขอข่ายปศุสัตว์ที่ขอการรับรอง ในการตรวจประเมินจากภายนอก ในปีแรกผู้ผลิตต้องบันทึกข้อมูลการจัดการฟาร์มที่ดีอย่างครบถ้วน การสุ่มตรวจตัวอย่างเพื่อตรวจประเมิน ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ตรวจประเมินซึ่งระบุใน ส่วนที่ 3.5 การสุ่มตัวอย่างผลผลิต

2) การตรวจติดตามประจำปี

การตรวจประเมินจะต้องพิจารณาการดำเนินการผลิตทั้งภายในโรงเลี้ยง และภายนอกโรงเลี้ยงในพื้นที่ผลิต (กรณีที่มีการเลี้ยงภายนอกโรงเลี้ยง) อย่างน้อยหนึ่งครั้ง ในช่วงเวลาของรอบการตรวจประเมิน

3) การตรวจประเมินเพื่อต่ออายุ

หน่วยรับรองสามารถตรวจประเมินเพื่อต่ออายุได้ทุกเวลาในช่วง 6 เดือนก่อนที่ใบรับรองจะหมดอายุ

ค) การรับรองขอข่ายประมง

1) การตรวจประเมินครั้งแรก

การตรวจประเมินเพื่อการรับรองระบบการผลิตและผลผลิตสัตว์น้ำต้องตรวจประเมินตามมาตรฐานฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเกษตรอินทรีย์พร้อมทั้งสุ่มเก็บตัวอย่างน้ำ สัตว์น้ำ และปัจจัยการผลิต ได้แก่ อาหารสัตว์น้ำ เพื่อตรวจวิเคราะห์สำหรับใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจให้การรับรอง การเก็บตัวอย่างน้ำ เพื่อพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมของบ่อเลี้ยง ตรวจสอบสุขภาพสัตว์น้ำ และสิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์ใช้วิธีการคัดกรอง (Screening test) หรืออีไลซ่า (Elisa) เอช พี แอล ซี (HPLC) และแอล ซี (LC) และในการตรวจประเมินจากภายนอกในปีแรกผู้ผลิตต้องมีการบันทึกข้อมูลการจัดการฟาร์มในหนึ่งรอบการผลิต ขณะที่มีการตรวจ ผลผลิตที่ออกมาก่อนการขึ้นทะเบียนขอรับรองจะไม่ได้รับการรับรอง

2) การตรวจติดตามประจำปี

การตรวจประเมินฟาร์มที่ได้รับการรับรองจากหน่วยรับรองเป็นระยะตามรอบที่กำหนดไว้ เพื่อติดตามผลการรักษาระบบที่ได้รับการรับรอง การตรวจประเมินนี้อาจเลือกตรวจในบางข้อกำหนดของมาตรฐานเพื่อไปถึงถึงภาพรวมของการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน

3) การตรวจประเมินเพื่อต่ออายุ

การตรวจประเมินเพื่อการรับรองระบบการผลิตและผลผลิตสัตว์น้ำตามมาตรฐานเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเกษตรอินทรีย์ โดยตรวจประเมินอย่างละเอียดในทุกข้อกำหนดของมาตรฐานซึ่งจะดำเนินการตรวจประเมินก่อนใบรับรองหมดอายุ หน่วยรับรองสามารถตรวจติดตามเพื่อต่ออายุได้ทุกเวลาในช่วง 6 เดือนก่อนที่ใบรับรองจะหมดอายุ

1.4 ประเภทของการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

การรับรองมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การรับรองแบบเดี่ยว และการรับรองแบบกลุ่ม

1.4.1 การรับรองแบบเดี่ยว

ผู้ผลิตจะถูกตรวจสอบประเมินโดยหน่วยรับรอง ดังนี้

1.4.1.1 การตรวจสอบประเมินจากภายนอก โดยหน่วยรับรอง

ก) ความถี่

การตรวจสอบประเมินจากภายนอก จะดำเนินการโดยหน่วยรับรอง ซึ่งจะดำเนินการตรวจสอบประเมินทุกปีเมื่อผู้ผลิตขอการรับรอง

ข) ขอบข่าย

หน่วยรับรองจะตรวจสอบประเมินตามรายการตรวจสอบทุกข้อกำหนดของขอบข่ายที่ขอการรับรอง

1.4.2 การรับรองแบบกลุ่ม

1.4.2.1 กลุ่มผู้ผลิตต้องมีการตรวจสอบประเมินภายในกลุ่ม ดังนี้

ก) การตรวจสอบประเมินระบบการบริหารจัดการคุณภาพภายใน

1) ความถี่

ต้องมีการตรวจสอบประเมินภายในอย่างน้อยปีละครั้งโดยผู้ตรวจสอบประเมินภายในของกลุ่มผู้ผลิตที่ยื่นขอการรับรอง

2) ขอบข่าย

การประเมินต้องดำเนินการโดยใช้รายการตรวจสอบประเมินระบบการบริหารจัดการคุณภาพ

ข) การตรวจสอบประเมินสมาชิกของกลุ่มผู้ผลิตโดยผู้ตรวจสอบประเมินภายใน

1) ความถี่

ต้องดำเนินการอย่างน้อยปีละครั้ง โดยผู้ตรวจสอบประเมินภายในในกลุ่มผู้ผลิตที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด หรือผู้รับจ้างช่วงจากหน่วยตรวจสอบประเมินภายนอก ซึ่งต้องไม่ใช่หน่วยรับรองที่ให้การรับรอง

2) ขอบข่าย

ต้องตรวจสอบประเมินตามรายการตรวจสอบทุกข้อกำหนดของขอบข่ายที่ขอการรับรอง

1.4.2.2 การตรวจสอบประเมินจากภายนอก โดยหน่วยรับรอง

ก) การตรวจสอบประเมินระบบการบริหารจัดการคุณภาพ โดยหน่วยรับรอง

1) ความถี่

การตรวจสอบประเมินจากหน่วยงานภายนอกจะดำเนินการเป็นประจำทุกปี โดยหน่วยรับรอง

2) ขอบข่าย

หน่วยรับรองจะประเมินการจัดระบบการบริหารจัดการคุณภาพ โดยใช้รายการตรวจประเมินระบบการบริหารจัดการคุณภาพ

ข) การตรวจประเมินสมาชิกของกลุ่มผู้ผลิต โดยหน่วยรับรอง

1) ความถี่

จะทำเป็นประจำทุกปี

2) การสุ่มตัวอย่าง

หน่วยรับรองจะเลือกสุ่มตัวอย่างจากสมาชิกของกลุ่มผู้ผลิต จำนวนสมาชิกของกลุ่มผู้ผลิตที่สุ่มตรวจจะมีจำนวนอย่างน้อยเท่ากับ ค่าจากการถอดรากลำที่ 2 (หรือจำนวนตัวเลขที่ต่อเนื่องถ้ามีทศนิยม) ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดภายในกลุ่มผู้ผลิตที่รับคำขอการรับรองกับหน่วยรับรอง จำนวนสุ่มตัวอย่างสามารถเพิ่มขึ้นได้ในกรณีที่หน่วยรับรองพิจารณาเห็นว่ามีความจำเป็นต่อการให้การรับรอง เช่น การบริหารจัดการคุณภาพของกลุ่มไม่มีประสิทธิภาพ ผลการตรวจประเมินภายในและผลการตรวจประเมินของหน่วยรับรองไม่สอดคล้องกันหรือแตกต่างกันมาก มีข้อร้องเรียนจากลูกค้าเกี่ยวกับการวิเคราะห์พบสารพิษ สารเคมีตกค้างทางการเกษตร จุลินทรีย์ เป็นต้น

ตัวอย่างเช่น กลุ่มผู้ผลิต สมาชิกที่ยื่นขอการรับรองกลุ่ม จำนวน 25 ราย จำนวนสมาชิกที่จะต้องถูกสุ่มตรวจประเมินในครั้งแรกโดยหน่วยรับรองได้มาจากการถอดรากลำที่ 2 ของ 25 ($\sqrt{25} = 5$) คือ 5 ราย

3) ขอบข่าย

หน่วยรับรองจะตรวจประเมินตามรายการตรวจทุกข้อกำหนดของขอบข่าย

1.5 ข้อบกพร่องและการลงโทษ

1.5.1 ข้อบกพร่อง

ข้อบกพร่องในระบบมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ ข้อบกพร่องกับเกณฑ์กำหนดและข้อบกพร่องกับสัญญา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.5.1.1 ข้อบกพร่องกับเกณฑ์กำหนด

ผู้ผลิตปฏิบัติไม่สอดคล้องกับเกณฑ์กำหนดในมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ (พบเป็นข้อบกพร่อง) รวมทั้งหลักเกณฑ์สำหรับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่เกี่ยวข้อง ในระหว่างที่ผู้ผลิตได้รับการรับรองมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์

1.5.1.2 ข้อบกพร่องกับข้อสัญญา

ผู้ผลิตไม่ปฏิบัติตามที่ตกลงกันไว้ในสัญญาที่ได้ทำไว้ระหว่างหน่วยรับรองและผู้ผลิต จึงเกิดเป็นข้อบกพร่อง

1.5.2 การลงโทษ

หน่วยรับรองสามารถลงโทษผู้ผลิต เมื่อพบว่ามีการฝ่าฝืนข้อตกลงระหว่างผู้ผลิตกับหน่วยรับรองเป็นลำดับขั้นตอน

1.5.2.1 การเตือน

ก) สำหรับผู้ผลิตที่ไม่ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ที่เกิดจากความไม่สอดคล้องในระบบมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ซึ่งถูกตรวจพบตามระยะเวลาที่ทางหน่วยรับรองกำหนด ทางหน่วยรับรองจะลงโทษในขั้นแรกด้วยการเตือน แต่ถ้าในกรณีที่พบว่าข้อบกพร่องนั้นส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยอย่างรุนแรง หน่วยรับรองสามารถพิจารณาการพักใช้ใบรับรองได้โดยไม่ต้องผ่านขั้นตอนการเตือน

ข) ช่วงเวลาในการแก้ไข คือ ระยะเวลาที่หน่วยรับรองกำหนด นับตั้งแต่วันที่ได้รับการลงโทษในระดับการเตือน ทั้งนี้ให้พิจารณาจากความรุนแรงของผลกระทบต่อความปลอดภัย

ค) หากไม่ได้มีการแก้ไขข้อบกพร่องภายในระยะเวลาที่กำหนด ก็จะถูกแจ้งการพักใช้ใบรับรองตามข้อ 1.5.2.2

1.5.2.2 การพักใช้ใบรับรอง

ก) การพักใช้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้ผลิตไม่สามารถแก้ไขข้อบกพร่องในสิ่งที่หน่วยรับรองได้แจ้งเตือนไว้

ข) การพักใช้นี้อาจดำเนินการกับผู้ผลิตที่ร้องขอด้วยความสมัครใจเมื่อพบความไม่พร้อมในบางส่วนหรือทุกส่วนของระบบด้วยตัวผู้ผลิตเอง

ค) ภายหลังจากที่มีการพักใช้จะต้องมีการตกลงในเรื่องของกรอบเวลาสำหรับการแก้ไข ซึ่งจะกำหนดโดยหน่วยรับรองและจะมีระยะเวลาในการพักใช้ไม่เกิน 6 เดือน หากการพักใช้เกิดจากการร้องขอด้วยความสมัครใจ ระยะเวลาสำหรับการแก้ไขจะต้องกำหนดร่วมกันระหว่างผู้ผลิตและหน่วยรับรอง โดยผู้ผลิตจะต้องแก้ไขให้แล้วเสร็จก่อนที่จะมีการยกเลิกการพักใช้ รวมทั้งต้องแก้ไขให้เสร็จสิ้นก่อนใบรับรองหมดอายุหรือยื่นขอการรับรองใหม่

ง) ในช่วงเวลาที่มีการพักใช้ ผู้ผลิตต้องไม่ใช่เครื่องหมายรับรองหรือใบอนุญาต หรือใบรับรอง หรือเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอ้างอิงการรับรอง รวมทั้งต้องไม่โฆษณาหรืออ้างอิงถึงการได้รับการรับรองด้วยวิธีการใดใด

จ) ถ้าผู้ผลิตสามารถแสดงหลักฐานการแก้ไขข้อบกพร่องได้แล้วเสร็จต่อหน่วยรับรองได้ก่อนระยะเวลาที่หน่วยรับรองกำหนด หน่วยรับรองสามารถยกเลิกการพักใช้ได้

ฉ) หากสาเหตุของการพักใช้เกิดจากการไม่ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องภายในช่วงระยะเวลาที่กำหนด ผู้ผลิตจะได้รับการลงโทษโดยการเพิกถอนใบรับรอง

1.5.2.3 การเพิกถอนใบรับรอง

ก) การเพิกถอนใบรับรองจะเกิดขึ้นในกรณี ดังนี้

1) ผู้ผลิตไม่สามารถดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องภายในระยะเวลาพักใช้ตามที่ได้รับแจ้งให้แก้ไขภายใน 6 เดือน หรือ

2) เมื่อพบว่ามีการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องระหว่างการผลิตนั้นๆ ทำให้ไม่เชื่อมั่นว่า กระบวนการผลิตมีคุณภาพ และส่งผลต่อความเชื่อมั่นในคุณภาพสินค้า

ข) การเพิกถอนใบรับรองจะมีผลต่อการพักใช้เครื่องหมาย การอนุญาตให้ใช้/การรับรอง หรือส่วนหนึ่งส่วนใด หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ้างอิงการรับรองมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์

ค) ผู้ผลิตที่ถูกเพิกถอนไม่สามารถยื่นขอการรับรองกับหน่วยรับรองได้ใหม่ภายใน 6 เดือน นับตั้งแต่วันที่ที่มีการเพิกถอน

1.5.3 การแจ้งเตือนและการอุทธรณ์

1.5.3.1 การตัดสินใจเพื่อการลงโทษ

ก) การลงโทษทุกระดับ (การเตือน การพักใช้ และการเพิกถอน) จะถูกกำหนดโดยหน่วยรับรอง

ข) หากตรวจพบว่าผู้ผลิตปฏิบัติไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ผู้ตรวจประเมินจะต้องรายงานต่อหน่วยรับรองต้นสังกัด และแจ้งให้ผู้ผลิตทราบ โดยต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับความ ไม่สอดคล้องที่ตรวจพบในระหว่างการตรวจประเมิน

1.5.3.2 การแก้ไขของผู้ผลิต

ก) ผู้ผลิตต้องส่งรายงานผลการแก้ไขเป็นลายลักษณ์อักษรต่อหน่วยรับรอง หากไม่ ดำเนินการแก้ไขความไม่สอดคล้องดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด การลงโทษก็จะดำเนินการตามที่ได้ อธิบายไว้ในหัวข้อ 1.5.2

ข) ในกรณีที่ผู้ผลิตไม่เห็นด้วยกับการลงโทษ ผู้ผลิตสามารถอุทธรณ์ต่อหน่วยรับรอง โดยการอธิบายเหตุผลถึงการอุทธรณ์ หรือในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับหน่วยรับรองผู้ผลิตสามารถร้องเรียนกับ หน่วยรับรองระบบงานได้

1.5.3.3 การยกเลิกการลงโทษ

หากผู้ผลิตได้แจ้งแก้ไขข้อบกพร่องจนสอดคล้องตามข้อกำหนดอย่างมีประสิทธิภาพก่อนถึง วันที่กำหนดในหัวข้อ 1.5.2 หน่วยรับรองสามารถยกเลิกการลงโทษนั้นได้

1.6 การใช้เครื่องหมายรับรอง

ผู้ผลิตสินค้าเกษตร จากแปลง/ฟาร์ม ที่ได้รับการรับรองจากหน่วยรับรอง ตามที่กำหนดในเอกสาร ฉบับนี้ สามารถแสดงเครื่องหมายรับรองได้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามพระราชบัญญัติมาตรฐาน สินค้าเกษตร พ.ศ.2551 และประกาศที่เกี่ยวข้อง

เครื่องหมายรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

ผู้ผลิต สามารถแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์บนผลผลิต หรือภาชนะ บรรจุของผลผลิต หรือ ณ จุดที่ทำการจำหน่าย โดยหน่วยรับรองจะเป็นหน่วยงานที่ตรวจประเมินการใช้ตรา สัญลักษณ์เครื่องหมายรับรองดังกล่าว

ส่วนที่ 2 การรับรองแบบกลุ่ม

2.1 กลุ่มผู้ผลิต

กลุ่มผู้ผลิต หมายถึง ผู้ผลิตที่ร่วมกันผลิตสินค้าเกษตรหรือผลิตผลชนิดต่างๆ โดยมีสถานภาพเป็นนิติบุคคลหรือได้รับการยืนยันการรวมกลุ่มโดยหน่วยงานรับผิดชอบที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการผลิตสินค้าเกษตรภายใต้ระบบการบริหารจัดการเดียวกัน และมีการควบคุมระบบการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีความปลอดภัยภายใต้นโยบายเดียวกัน

2.2 โครงสร้างและการบริหารงาน

2.2.1 ด้านกฎหมาย

เอกสารประกอบการยื่นขอการรับรอง ต้องแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่ากลุ่มผู้ผลิตที่สมัครเพื่อขอรับการรับรองมีสถานภาพเป็นองค์กรตามกฎหมาย โดยองค์กรตามกฎหมายที่อ้างถึงนี้ต้องได้รับสิทธิ ในการประกอบกิจกรรมทางการผลิต และ/หรือ การค้าขาย ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร และสามารถทำสัญญาในทางกฎหมายและเป็นตัวแทนของสมาชิกที่อยู่ในกลุ่มได้

กลุ่มผู้ผลิตที่ได้รับการรับรองตามกฎหมายนี้ ต้องได้รับการจดทะเบียนองค์กรตามกฎหมาย ยกตัวอย่าง เช่น จดทะเบียนในลักษณะของสหกรณ์ สมาคมผู้ผลิต วิสาหกิจชุมชน คณะบุคคล ผู้ประกอบการด้านการบรรจุหีบห่อ ผู้ประกอบการด้านกิจการค้า ผู้ประกอบการด้านเกษตรกรรม เป็นต้น

กลุ่มผู้ผลิตต้องรับผิดชอบ ด้านการผลิต การจัดการ และการเป็นเจ้าของสินค้า โดยยินยอมปฏิบัติตามมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ข้อกำหนดทั่วไปภายในกลุ่มผู้ผลิต และหลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของสำนักงาน

2.2.2 ผังการบริหารงาน

กลุ่มผู้ผลิตจะต้องมีเอกสารแสดงโครงสร้างการบริหารที่ระบุไว้อย่างชัดเจนถึงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและกลุ่มผู้ผลิต

2.2.3 การทำสัญญากับสมาชิก

ต้องมีบันทึกการลงนามในสัญญาระหว่างสมาชิกและกลุ่มผู้ผลิต โดยหนังสือสัญญาประกอบด้วยรายการต่างๆ ดังนี้

- 1) ชื่อและหมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน
- 2) ที่อยู่
- 3) รายละเอียดพื้นที่การผลิตของแต่ละพื้นที่ย่อย
- 4) ชนิดผลิตผล
- 5) คำสัญญาการยินยอมปฏิบัติตามข้อกำหนดของมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์
- 6) ข้อตกลงที่สมาชิกยินยอมปฏิบัติตามขั้นตอนที่ระบุในเอกสารของกลุ่ม นโยบายที่กำหนดไว้ (ถ้ามี) รวมทั้งคำแนะนำทางด้านเทคนิค

7) มาตรการลงโทษ ใช้ในกรณีที่สมาชิกไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดของมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ และข้อกำหนดภายในอื่นใดที่กำหนดไว้

2.2.4 ขั้นตอนการรับคำขอการรับรองของกลุ่มผู้ผลิต

กลุ่มผู้ผลิตที่ต้องการขอการรับรองมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ต้องกำหนดสถานภาพของกลุ่ม โดยสมาชิกทุกรายที่ทำการผลิตในขอบข่ายที่ต้องการขอรับรองในทุกๆ พื้นที่ผลิตต้องปฏิบัติตามมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ โดยสมาชิกทุกรายต้องแจ้งข้อมูลต่างๆ ดังนี้

- 1) ชื่อผู้ผลิต
- 2) ชื่อบุคคลที่ติดต่อได้
- 3) ที่อยู่ และที่ตั้งแหล่งผลิต
- 4) ข้อมูลเพื่อการติดต่อ (หมายเลขโทรศัพท์ หมายเลขโทรสาร ที่อยู่จดหมายอิเล็กทรอนิกส์)
- 5) หมายเลขบัตรประจำตัวต่างๆ (เช่น หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน)
- 6) ผลผลิตที่ขอการรับรอง
- 7) พื้นที่การเพาะปลูก/การผลิต และ/หรือ ปริมาณการผลิตของสินค้าที่ขอการรับรอง
- 8) ข้อมูลหน่วยรับรอง ในกรณีที่สมาชิกขอการรับรองจากหน่วยรับรองมากกว่า 1 องค์กร
- 9) ระบุวันที่ที่มีการตรวจประเมินภายใน
- 10) สถานะปัจจุบันตามข้อกำหนดมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ดังนี้
 - 10.1) อยู่ระหว่างการขอการรับรองมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์
 - 10.2) ได้รับการรับรองมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์
 - 10.3) การเตือน
 - 10.4) การพักใช้
 - 10.5) การเพิกถอน

2.3 การบริหารจัดการในกลุ่ม

2.3.1 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการรับรอง

กลุ่มผู้ผลิตต้องมีโครงสร้างการจัดการและมีทรัพยากรที่เหมาะสมเพียงพอที่ทำให้มั่นใจได้ว่าสมาชิกที่รับคำขอการรับรองมีคุณสมบัติตรงตามข้อกำหนดของมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ในด้านพื้นที่การผลิต โครงสร้างองค์กรของกลุ่มผู้ผลิตจะต้องจัดทำไว้เป็นเอกสาร และจะต้องประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

1) ผู้ประสานงานระบบควบคุมภายใน ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการประสานงานระบบควบคุมภายใน จัดให้มีการตรวจประเมินภายในแปลง/ฟาร์ม ประสานงานเจ้าหน้าที่ภาคสนามและเจ้าหน้าที่ฝ่ายรับรอง ประสานงานการตรวจประเมินจากภายนอก และเป็นตัวแทนติดต่อกับหน่วยรับรอง

2) ผู้ตรวจประเมินคุณภาพภายใน มีหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจประจำปีภายในองค์กรของแต่ละสมาชิกในกลุ่มผู้ผลิต ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ที่กำหนดไว้ และตรวจติดตามระบบบริหารจัดการคุณภาพภายในองค์กร ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ที่กำหนดไว้สำหรับผู้ตรวจประเมินภายในของกลุ่มผู้ผลิต

2.3.2 หน้าที่และความรับผิดชอบ

ต้องมีเอกสารกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ ตามข้อกำหนดของมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์

2.4 การฝึกอบรม

1) กลุ่มผู้ผลิตจะต้องทำให้มั่นใจได้ว่าบุคลากรทุกคนที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติตามมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ได้รับการฝึกอบรมมาอย่างเพียงพอและมีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ระบุไว้ใน ข้อกำหนดของมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์

2) กลุ่มผู้ผลิตต้องกำหนดความรู้ความสามารถของบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ ผ่านการฝึกอบรม และคุณสมบัติของสมาชิกในตำแหน่งสำคัญตามข้อที่ 2.3.1 ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และต้องสอดคล้องตามข้อกำหนด ที่แสดงไว้ในมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์

3) กลุ่มผู้ผลิตต้องเก็บบันทึกด้านคุณสมบัติและการฝึกอบรมของบุคลากรในตำแหน่งสำคัญ (ตามข้อที่ 2.3.1)

4) ผู้ตรวจประเมินภายในต้องผ่านการฝึกอบรมและการประเมินผล เพื่อให้มั่นใจในความสอดคล้องกัน ของวิธีการตรวจและการแปลความหมายตามมาตรฐานที่ผู้ตรวจติดตามและผู้ตรวจประเมินภายในนำไปใช้ ปฏิบัติ

5) กลุ่มผู้ผลิตต้องมีระบบที่แสดงให้เห็นว่าบุคลากรในตำแหน่งสำคัญของกลุ่ม จะได้รับการแจ้งข้อมูล และมีการสร้างความตระหนักในการพัฒนา การเผยแพร่ข้อมูล และการเปลี่ยนแปลงทางด้านกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์

2.5 คู่มือคุณภาพ

กลุ่มผู้ผลิตต้องจัดทำคู่มือคุณภาพของกลุ่ม โดยมีรายละเอียดอย่างน้อย ดังนี้

1) ระบบการบริหารจัดการคุณภาพและการควบคุมที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ไว้ในคู่มือคุณภาพ

2) นโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงานต้องมีรายละเอียดเพียงพอที่จะแสดงให้เห็นขั้นตอนในการ ควบคุมของกลุ่มตามข้อกำหนดหลักของมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์

3) นโยบายและขั้นตอนปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ไว้ให้แก่สมาชิกที่ทำหน้าที่รับคำขอการรับรองของกลุ่ม ผู้ผลิต และบุคลากรในตำแหน่งสำคัญ

4) เนื้อหาของคู่มือคุณภาพต้องได้รับการทบทวนอย่างสม่ำเสมอด้วยความถี่ที่เหมาะสม เพื่อให้มั่นใจ ได้ว่ารายละเอียดต่างๆ ในคู่มือเป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ และข้อกำหนดอื่นๆ ของกลุ่มผู้ผลิต

5) มาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ และเกณฑ์หรือข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องที่ระบุให้ลูกค้าของหน่วยรับรอง ต้องปฏิบัติ ต้องรวบรวมไว้ในคู่มือคุณภาพ และในกรณีที่มีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงใดๆ กลุ่มผู้ผลิตต้อง ดำเนินการปรับปรุงหรือเพิ่มเติมในคู่มือคุณภาพภายในระยะเวลาที่หน่วยรับรองกำหนดไว้

2.6 การควบคุมเอกสาร

2.6.1 เอกสารในระบบบริหารจัดการคุณภาพ

เอกสารทั้งหมดที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการของระบบบริหารจัดการคุณภาพ สำหรับการปฏิบัติ ตามมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ต้องได้รับการควบคุมและกำกับดูแลอย่างเหมาะสม เช่น

- 1) คู่มือคุณภาพ
- 2) ขั้นตอนปฏิบัติงานตามมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ (อาจรวมอยู่ในคู่มือคุณภาพ)
- 3) ข้อควรปฏิบัติในการทำงาน (ถ้ามี และอาจอยู่รวมในคู่มือคุณภาพ)
- 4) แบบฟอร์มสำหรับบันทึก
- 5) มาตรฐานภายนอกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เอกสารข้อกำหนดของมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์

ที่เป็นปัจจุบัน

2.6.2 ข้อกำหนดในการควบคุมเอกสารของระบบบริหารจัดการคุณภาพ

- 1) ต้องมีเอกสารขั้นตอนปฏิบัติงานการควบคุมระบบเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร
- 2) เอกสารทั้งหมดในระบบบริหารจัดการคุณภาพต้องได้รับการทวนสอบความถูกต้อง และอนุมัติโดยผู้มีอำนาจก่อนจัดพิมพ์และเผยแพร่ เพื่อใช้บังคับภายในกลุ่มผู้ผลิต
- 3) เอกสารทั้งหมดที่ต้องควบคุม ต้องมีการระบุหมายเลขเล่ม วันที่จัดพิมพ์/วันที่ตรวจสอบ ต้นฉบับ ฉบับที่ และใส่เลขหน้าไว้อย่างเหมาะสม
- 4) การเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่เกิดขึ้นกับเอกสารเหล่านี้ ต้องได้รับการตรวจสอบและอนุมัติโดยผู้มีอำนาจลงนามก่อนการพิมพ์เผยแพร่เพื่อใช้บังคับภายในกลุ่มผู้ผลิต ทั้งนี้ให้อธิบายเหตุผลที่ต้องเปลี่ยนแปลงไว้ในเอกสารดังกล่าวด้วยตามความเหมาะสม
- 5) สำเนาของเอกสารทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง ต้องจัดให้มีและใช้ประโยชน์ได้ ณ สถานที่ใดๆ ที่ระบบบริหารจัดการคุณภาพมีการบังคับใช้
- 6) ต้องมีระบบที่จะทำให้มั่นใจได้ว่าการรวบรวมเอกสารนั้นได้รับการตรวจสอบ และผ่านระบบของการจัดพิมพ์เอกสารใหม่ โดยยกเลิกการใช้เอกสารที่ล้าสมัยไปแล้ว

2.7 การบันทึกข้อมูล

- 1) กลุ่มผู้ผลิตต้องรักษาไว้ซึ่งข้อมูลเพื่อแสดงให้เห็นถึงการควบคุมที่มีประสิทธิภาพของข้อกำหนดระบบบริหารจัดการคุณภาพ และการปฏิบัติตามข้อกำหนดของมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์
- 2) ข้อมูลและบันทึกที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติตามระบบบริหารจัดการคุณภาพ และจากการปฏิบัติตามข้อกำหนดของมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ต้องได้รับการเก็บรักษาไว้ตลอดอายุการรับรองมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ หรือตามที่กฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะ
- 3) ข้อมูลและบันทึกจะต้องเป็นต้นฉบับ อ่านง่าย ได้รับการรวบรวมและเก็บไว้ในสถานที่ที่เหมาะสม และสามารถเข้าถึงได้เมื่อมีการรับรอง

4) หากมีการเก็บรักษาโดยผ่านระบบออนไลน์หรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ ข้อมูลและบันทึกในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์นั้นจะต้องจัดให้มีและเข้าถึงได้ระหว่างการตรวจประเมินของหน่วยรับรอง ทั้งนี้ต้องจัดทำระบบข้อมูลสำรองและให้มีสำรองไว้ตลอดเวลา

2.8 การจัดการกับกรณีข้อร้องเรียนของผู้ผลิต

- 1) ในกรณีที่มีการร้องเรียน กลุ่มผู้ผลิตจะต้องมีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ เช่น การร้องเรียนจากลูกค้า เป็นต้น
- 2) กลุ่มผู้ผลิตต้องมีขั้นตอนปฏิบัติงานระบุไว้เป็นเอกสารครอบคลุมถึงการรับเรื่องร้องเรียน การระบุปัญหา การวิเคราะห์หาสาเหตุ การแก้ไข และการติดตามผลการแก้ไข
- 3) ผู้ผลิตต้องเก็บรักษาเอกสารและบันทึกที่เกี่ยวข้องกับข้อร้องเรียนไว้
- 4) การจัดการข้อร้องเรียนต้องครอบคลุมข้อร้องเรียนระหว่างกลุ่มผู้ผลิตและสมาชิกผู้ผลิตแต่ละราย

2.9 การตรวจประเมินคุณภาพภายในกลุ่มผู้ผลิต

ระบบการตรวจประเมินคุณภาพภายในกลุ่มผู้ผลิต หมายถึง การประเมินความครบถ้วนและความเพียงพอของข้อมูลที่สนับสนุนความสอดคล้องของการปฏิบัติตามระบบบริหารจัดการคุณภาพที่ได้ระบุไว้ในเอกสารของกลุ่ม รวมทั้งการตรวจประเมินแปลง/ฟาร์มของสมาชิกผู้ผลิตแต่ละรายว่าสอดคล้องตามมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ หรือไม่

2.9.1 การตรวจประเมินระบบบริหารจัดการคุณภาพ

ผู้ตรวจประเมินคุณภาพภายในกลุ่มผู้ผลิต ต้องมีคุณสมบัติตามข้อกำหนดของมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ โดยทำหน้าที่ตรวจประเมินระบบบริหารจัดการคุณภาพภายในองค์กร

- 1) การตรวจประเมินระบบบริหารจัดการคุณภาพ ต้องได้รับการตรวจประเมินอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- 2) ผู้ตรวจประเมินคุณภาพภายในกลุ่มผู้ผลิตต้องผ่านการฝึกอบรมที่เหมาะสม และเป็นอิสระต่อกิจกรรมและพื้นที่ที่จะตรวจประเมิน
- 3) หน่วยรับรองจะประเมินความสามารถของผู้ตรวจประเมิน ในช่วงเวลาที่มีการตรวจประเมิน
- 4) ผู้ผลิตต้องจัดเก็บแผนการตรวจประเมินคุณภาพภายในกลุ่มผู้ผลิต ผลจากการตรวจประเมิน และการติดตามมาตรการแก้ไขที่ได้รับจากการตรวจประเมินภายใน

2.9.2 การตรวจพื้นที่การผลิต และผู้ผลิต

ผู้ตรวจประเมินคุณภาพภายในกลุ่มผู้ผลิตต้องได้รับการแต่งตั้งจากกลุ่มผู้ผลิต เป็นลายลักษณ์อักษร (ข้อ 2.14) และผู้ประเมินภายในองค์กร มีหน้าที่ในการตรวจประเมินแปลง/ฟาร์ม ดังต่อไปนี้

- 1) ผู้ตรวจประเมินคุณภาพภายในกลุ่มผู้ผลิต ต้องดำเนินการตรวจพื้นที่การผลิตของสมาชิกที่ยื่นคำขอการรับรองในแต่ละรายอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อไม่ให้เกิดการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องตามเกณฑ์การปฏิบัติของมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ โดยใช้รายการตรวจมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ และต้องตรวจประเมินอย่างครบถ้วนทุกข้อกำหนด

2) ต้องมีกระบวนการทบทวนผลการตรวจประเมินคุณภาพภายในในกลุ่มผู้ผลิต ในรายงานการตรวจ และสถานภาพของสมาชิก

3) สมาชิกใหม่ของกลุ่มต้องได้รับการตรวจประเมินคุณภาพภายในเป็นลำดับแรก ก่อนการลง ชื่อในบัญชีรายชื่อสมาชิกที่ขึ้นทะเบียนของกลุ่มผู้ผลิต

4) ต้องจัดเก็บต้นฉบับของรายงานการตรวจ และข้อมูลครบถ้วนสามารถแสดงให้ผู้ตรวจ ประเมินคุณภาพภายในของหน่วยรับรองทวนสอบได้ เมื่อได้รับการร้องขอ

5) รายงานการตรวจประกอบด้วยข้อมูลต่างๆ ดังนี้

ก) ชื่อสมาชิกที่รับคำขอการรับรองและพื้นที่การผลิต

ข) ลายมือชื่อของสมาชิกที่รับคำขอการรับรอง

ค) วันที่

ง) ชื่อผู้ตรวจประเมิน

จ) ผลผลิตที่ขอการรับรอง

ฉ) ผลการประเมิน

ข) ทุกๆ ข้อกำหนดในรายการตรวจต้องแสดงรายละเอียดของหลักฐานที่ผ่านการตรวจไว้ ใน ข้อสังเกต คำแนะนำ เพื่อนำข้อมูลดังกล่าว มาพิจารณาทบทวนการตรวจได้ใหม่หลังจากเสร็จสิ้นการตรวจแล้ว

ข) รายละเอียดของการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องตามข้อกำหนด และระยะเวลาที่ใช้ในการแก้ไข

2.9.3 ความไม่สอดคล้อง และแนวทาง/มาตรการการแก้ไข

กลุ่มผู้ผลิต ต้องดำเนินการกับความไม่สอดคล้อง ดังต่อไปนี้

1) ต้องมีกำหนดขั้นตอนการจัดการความไม่สอดคล้องกับข้อปฏิบัติ และแนวทางแก้ไข ซึ่งความไม่สอดคล้องดังกล่าวมาจากการตรวจประเมินทั้งภายในและภายนอกองค์กร การร้องเรียนจากลูกค้า หรือความล้มเหลวของระบบบริหารจัดการคุณภาพ

2) เอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อการบ่งชี้และการประเมินผลจากการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้อง กับข้อปฏิบัติ ไปยังฝ่ายควบคุมระบบบริหารจัดการคุณภาพโดยกลุ่มผู้ผลิตหรือโดยสมาชิกผู้ผลิตในกลุ่ม

3) มาตรการแก้ไขความไม่สอดคล้องกับข้อกำหนด ต้องได้รับการประเมิน และกำหนด ระยะเวลาสำหรับการดำเนินการแก้ไข

4) ระบุผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ และการแก้ไขตามมาตรการอย่างชัดเจน

2.10 การจำแนก และการตามสอบ

1) ผลิตภัณฑ์ผลิตตรงตามข้อกำหนดตามมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ต้องสามารถตามสอบไปยัง สมาชิกได้ มีวิธีการจัดการผลิตผล เพื่อป้องกันการปะปนของผลิตผลที่ได้รับรองกับผลิตผลอื่นที่ไม่ได้รับการรับรอง ตามมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์

2) เอกสารขั้นตอนปฏิบัติงานที่ครอบคลุมการจำแนกสินค้าที่รับคำขอการรับรองเพื่อให้สามารถตรวจ ประเมินการสอบกลับสินค้าทั้งหมดได้ ทั้งที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับพื้นที่การผลิต และดำเนินการโดยใช้ ปริมาณสินค้าที่ผลิต เพื่อแสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติเป็นไปตามข้อกำหนดภายในกลุ่มผู้ผลิต

3) การรับรองในขอบข่ายพืช พื้นที่เกี่ยวเกี่ยวผลผลิตต้องดำเนินการที่ทำให้ผลผลิตซึ่งได้รับการรับรองสามารถจำแนกและสอบกลับได้จากใบสิ่งชี้ชื่อ ทั้งนี้โดยผ่านการปฏิบัติหลังการเกี่ยวเกี่ยว การจัดเก็บและการส่งจำหน่าย

4) การดำเนินงานและระบบที่มีประสิทธิภาพซึ่งลดความเสี่ยงในการติดฉลากผิดพลาด หรือการเกิดปะปนกันระหว่างผลผลิตที่ได้รับและไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์

2.11 มาตรการลงโทษและการละเมิด

1) กลุ่มผู้ผลิตจัดให้มีระบบการลงโทษสมาชิกที่ปฏิบัติไม่สอดคล้องตามข้อกำหนดทั่วไปของมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์

2) หนังสือสัญญาที่กระทำระหว่างกลุ่มผู้ผลิตและสมาชิกแต่ละรายต้องระบุขั้นตอนการลงโทษ รวมถึงระดับของการเตือน การพักใช้ และการเพิกถอนใบรับรอง

3) กลุ่มผู้ผลิตมีกลไกหรือขั้นตอนของตนเองในการแจ้งเรื่องไปยังหน่วยรับรองในทันทีที่มีการพักใช้ หรือการเพิกถอนใบรับรองของสมาชิก

4) จัดเก็บบันทึกข้อมูลทั้งหมดของการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องตามข้อกำหนดทั่วไปของมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ รวมถึงมาตรการในการดำเนินการแก้ไขและกระบวนการในการตัดสินใจของกลุ่มผู้ผลิต

2.12 การเพิกถอนผลผลิตที่ได้รับการรับรอง

1) กลุ่มผู้ผลิตต้องจัดทำเอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงานในการจัดการเพิกถอนผลผลิตที่ได้รับการรับรอง

2) เอกสารขั้นตอนการปฏิบัติงานดังกล่าวต้องครอบคลุมรูปแบบของการฝ่าฝืนที่อาจส่งผลต่อการเพิกถอนใบรับรอง ระบุตัวบุคคลที่รับผิดชอบในการตัดสินใจต่อกรณีที่น่าจะได้รับการเพิกถอนการรับรองผลผลิต อีกทั้งต้องระบุถึงกระบวนการที่ใช้แจ้งลูกค้าและหน่วยรับรอง รวมทั้งวิธีการขอสิทธิในใบรับรองนั้นกลับคืน

3) ขั้นตอนการปฏิบัติงานการจัดการเพิกถอนสินค้าที่ได้รับการรับรองต้องสามารถนำมาปฏิบัติได้ทุกเวลา

4) กลุ่มผู้ผลิตต้องมีการจัดเก็บบันทึกที่เกี่ยวข้องไว้เพื่อทวนสอบ

2.13 ผู้รับจ้างช่วง

1) กรณีที่มีการจ้างผู้รับจ้างช่วง กลุ่มผู้ผลิตต้องจัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการบริการใดๆ ที่มีการรับจ้างช่วงที่ดำเนินการโดยหน่วยงานภายนอกอื่นๆ สอดคล้องกับข้อกำหนดของมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์

2) ต้องมีการประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างช่วงว่าผู้รับจ้างช่วงนั้นมีความสามารถตรงตามข้อกำหนดของมาตรฐาน และมีการจัดเก็บบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

3) จัดทำข้อตกลงหรือหนังสือสัญญาการให้บริการระหว่างกลุ่มผู้ผลิต และผู้รับจ้างช่วงว่าผู้รับจ้างช่วงต้องปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับระบบบริหารจัดการคุณภาพของกลุ่มผู้ผลิต และขั้นตอนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.14 หน้าที่ ความรับผิดชอบและคุณสมบัติของผู้ตรวจประเมินคุณภาพภายในกลุ่มผู้ผลิต

ผู้ตรวจประเมินคุณภาพภายในกลุ่มผู้ผลิต ต้องสามารถตรวจประเมินระบบการบริหารจัดการคุณภาพของกลุ่มและตรวจประเมินแปลง/ฟาร์มของสมาชิกในกลุ่มที่ขอการรับรองจากหน่วยรับรองได้ เมื่อมีการประเมินระบบการบริหารจัดการคุณภาพจากหน่วยรับรองต้องประเมินการปฏิบัติของผู้ตรวจประเมินคุณภาพภายในให้เป็นไปตามข้อกำหนดต่างๆ ที่ได้ระบุไว้ข้างล่างนี้ เพื่อรับรองคุณสมบัติและความชำนาญของผู้ตรวจประเมินภายใน

หมายเหตุ: ในการตรวจประเมินคุณภาพภายในกลุ่มผู้ผลิต สามารถกำหนดคณะผู้ตรวจประเมินที่ประกอบด้วยบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบตามข้อกำหนด 2.14.1 และคุณสมบัติตามข้อกำหนด 2.14.2 ที่ระบุไว้ในเอกสารฉบับนี้

2.14.1 หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ตรวจประเมินคุณภาพภายในกลุ่มผู้ผลิต

ก) ผู้ตรวจประเมินคุณภาพภายในกลุ่มผู้ผลิตมีหน้าที่ตรวจประเมินระบบการบริหารจัดการคุณภาพ การตรวจติดตามและการตรวจประเมินระบบการบริหารจัดการคุณภาพของกลุ่มผู้ผลิตให้เป็นไปตามข้อปฏิบัติในมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์

ข) การมีส่วนได้ส่วนเสีย

1) ผู้ตรวจประเมินคุณภาพภายในกลุ่มผู้ผลิตไม่สามารถทำการตรวจแปลงของสมาชิกรายหนึ่งรายใดที่ผู้ตรวจประเมินควบคุมดูแลหรือเป็นที่ปรึกษาได้

2) ผู้ตรวจประเมินคุณภาพภายในกลุ่มผู้ผลิต ไม่สามารถตรวจประเมินระบบการบริหารจัดการคุณภาพได้ ถ้าผู้ตรวจประเมินนั้นเป็นผู้ดำเนินการระบบการบริหารจัดการคุณภาพภายในของกลุ่มเอง

หมายเหตุ: หน่วยรับรองที่เกี่ยวข้องจะต้องมีบัญชีรายชื่อทั้งหมดของผู้ตรวจประเมินคุณภาพภายในกลุ่มผู้ผลิตของกลุ่ม ทั้งนี้ข้อมูลต้องสมบูรณ์ และเป็นปัจจุบัน ผู้ตรวจประเมินคุณภาพภายในกลุ่มผู้ผลิตต้องได้รับการสุ่มทวนสอบความสามารถ จากผู้ตรวจประเมินของหน่วยรับรอง จากหลักฐานเอกสารที่มีอยู่ เมื่อมีการตรวจประเมินจากหน่วยรับรอง

ค) จัดทำรายงานผลการตรวจที่มีความถูกต้องครบถ้วน ภายในระยะเวลาที่กำหนดในการตรวจติดตามแต่ละครั้ง

2.14.2 คุณสมบัติ

ก) การศึกษา

ต้องสำเร็จการศึกษาอย่างน้อยระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ด้านการเกษตร ในขอบข่ายที่เกี่ยวข้อง กรณีที่การศึกษาไม่เป็นไปตามที่กำหนด ผู้ตรวจประเมินต้องสามารถแสดงให้เห็นหน่วยรับรองเห็นได้ว่ามีความสามารถในการดำเนินการตรวจประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข) ทักษะด้านเทคนิค และการฝึกอบรม ดังนี้

1) ทักษะด้านเทคนิค

1.1) มีประสบการณ์ในการทำงาน 2 ปี ทางด้านระบบการบริหารจัดการคุณภาพที่เกี่ยวข้องหรืออยู่ภายใต้ขอบข่ายของการรับรอง

1.2) มีความสามารถในการสื่อสาร โดยเฉพาะ “ภาษาใช้งาน” ซึ่งหมายถึงภาษาท้องถิ่นหรือภาษาที่ใช้ในการทำงาน

2) ผ่านการฝึกอบรม ดังนี้

2.1) การฝึกอบรมผู้ตรวจประเมิน

2.1.1) ผ่านการฝึกอบรมความรู้ด้านระบบการบริหารจัดการคุณภาพในเชิงปฏิบัติ

2.1.2) ผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรการตรวจประเมินคุณภาพภายในด้านระบบการบริหารจัดการคุณภาพ ได้แก่ ผู้ตรวจประเมินคุณภาพภายในกลุ่มผู้ผลิต หรือหลักสูตรอื่นที่เทียบเท่า และจัดโดยหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ เป็นต้น

2.2) การฝึกอบรมด้านอาหารปลอดภัยและมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

2.2.1) ผ่านการฝึกอบรมการปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

2.2.2) ผ่านการฝึกอบรมด้านสุขลักษณะอาหาร ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของคุณวุฒิที่ต้องการอย่างเป็นทางการหรืออาจได้มาจากการศึกษาในหลักสูตรการศึกษาภาคปกติ

ขอบข่ายพืช: ผ่านการฝึกอบรมด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน การจัดการศัตรูพืช และการจัดการระบบนิเวศตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว

ขอบข่ายปศุสัตว์: ผ่านการฝึกอบรมพื้นฐานทางสัตวบาล ด้านสุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์ และความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

ขอบข่ายประมง: ผ่านการฝึกอบรมพื้นฐานทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ รวมถึงความรู้ด้านสุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์ และสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 3 หน่วยรับรอง

3.1 หน่วยรับรอง

เนื่องจากมาตรฐานสินค้าเกษตร (มกษ.) เป็นมาตรฐานที่กำหนดขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 ดังนั้นผู้ผลิตที่มีความประสงค์จะขอใบรับรองตามมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ จะต้องได้รับการตรวจสอบและออกใบรับรอง จากหน่วยรับรองที่ได้รับอนุญาตโดยสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

หน่วยรับรองดังกล่าวต้องได้รับการรับรองระบบงานตามมาตรฐาน ISO/IEC 17065 ในขอบข่ายมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง จากหน่วยรับรองระบบงาน และต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในเอกสารนี้

3.2 ข้อกำหนดในการปฏิบัติงานของหน่วยรับรอง

3.2.1 หน่วยรับรองต้องนำหลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องในการรับรองมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ที่ออกโดยสำนักงานไปปฏิบัติ

3.2.2 หน่วยรับรองที่ได้รับการรับรองระบบงาน ต้องกำหนดบุคคลที่ทำหน้าที่ติดต่อประสานงานกับหน่วยรับรองระบบงาน โดยตำแหน่งนี้จะทำหน้าที่เป็นตัวแทนของหน่วยรับรอง ทั้งนี้จะต้องส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องหากหน่วยรับรองระบบงานร้องขอ

3.2.3 หน่วยรับรองต้องแจ้งข้อมูล ผลการตรวจรับรอง และสถานะของผู้ผลิตตามแบบฟอร์มที่กำหนดไปยังสำนักงานทุกรอบ 3 เดือน ตามข้อกำหนดในพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551

3.2.4 บุคคลซึ่งมีส่วนในการตัดสินใจให้การรับรอง หรือเป็นสมาชิกในคณะทวนของหน่วยรับรอง ต้องมีคุณสมบัติของผู้ตรวจประเมินอย่างน้อย 1 คน

3.2.5 ในการดำเนินการตรวจประเมินมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ หน่วยรับรองต้องใช้ผู้ตรวจประเมินที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ฉบับนี้

3.2.6 กิจกรรมการตรวจประเมินและการรับรองของหน่วยรับรอง ต้องดำเนินการ ณ พื้นที่ผลิตที่ขอการรับรองกับหน่วยรับรอง รวมถึงพื้นที่ที่มีการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้อง

3.2.7 หน่วยรับรองสามารถว่าจ้างผู้รับจ้างช่วง เพื่อการตรวจประเมินโดยใช้หน่วยตรวจที่ได้รับการรับรองระบบงานตามมาตรฐาน ISO/IEC 17020 หรือหน่วยรับรองที่ได้รับการรับรองระบบงานตามมาตรฐาน ISO/IEC 17065 ในขอบข่ายมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

3.2.8 เมื่อผู้ผลิตหรือกลุ่มผู้ผลิตใช้บริการจากหน่วยรับรองมากกว่า 1 หน่วยรับรอง หน่วยรับรองแต่ละแห่งต้องตรวจประเมินพื้นที่การผลิตและประเมินระบบบริหารจัดการคุณภาพ (แบบกลุ่ม) อย่างเป็นอิสระจากกัน

3.2.9 ในกรณีที่ผู้ผลิต หรือกลุ่มผู้ผลิต ได้รับการรับรองมากกว่า 1 หน่วยรับรอง เมื่อหน่วยรับรองใด ลงโทษผู้ผลิตหรือกลุ่มผู้ผลิตนั้น ต้องให้ข้อมูลแก่หน่วยรับรองอื่นที่ให้การรับรองแก่ผู้ผลิตหรือกลุ่มผู้ผลิต รายเดียวกัน ตามขอบข่ายและรายละเอียดของการปฏิบัติที่ดำเนินการอยู่ระหว่างหน่วยรับรอง (ถ้ามี) ทั้งนี้ หน่วยรับรองจะต้องส่งข้อมูลรายละเอียดทุกอย่างที่เกี่ยวข้องให้แก่อัน อย่างไรก็ตามสถานะของผู้ผลิตที่หน่วยรับรอง หนึ่งได้ให้เป็นบทลงโทษต่อผู้ผลิตนั้นเป็นสิ่งที่หน่วยรับรองที่เกี่ยวข้องต้องรับทราบและยึดถือเพื่อปฏิบัติ

3.3 หน้าที่ ความรับผิดชอบ และคุณสมบัติของผู้ตรวจประเมิน

ผู้ตรวจประเมินมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ มีหน้าที่ ความรับผิดชอบและคุณสมบัติ ตามที่ได้รับ การทวนสอบแล้วจากหน่วยรับรอง ดังนี้

3.3.1 หน้าที่ความรับผิดชอบ และคุณสมบัติของผู้ตรวจประเมิน

ผู้ตรวจประเมินมีหน้าที่ในการตรวจประเมินตามมาตรฐานที่กำหนด มีความเป็นอิสระและ รับผิดชอบในข้อมูล ดังนี้

ก) การตรวจประเมินมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์

1) ตรวจประเมินความสอดคล้องที่กำหนดไว้ตามมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ ในการตรวจประเมิน แปรแปลง/ฟาร์ม ทั้งการผลิตแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม

2) รายงานผลการตรวจประเมินตรงเวลาและถูกต้อง หลังจากได้ทำการตรวจตาม ISO/IEC 17065 ตามข้อกำหนดภายใน 30 วัน

3) เตรียมความพร้อมและกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ และ ติดตามการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ เช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายที่ตนเองต้องปฏิบัติในการตรวจ ประเมิน

4) ดำเนินงานในหน้าที่อื่นๆ ที่หน่วยรับรองมอบหมาย นอกเหนือจากขอบข่ายของ มาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์ โดยกิจกรรมเหล่านั้นต้องไม่ขัดแย้งกับ หลักการของ ISO/IEC 17065 หรือเงื่อนไขที่มีอยู่ ในข้อกำหนดทั่วไปของมาตรฐาน มกษ. เกษตรอินทรีย์

ข) ความเป็นอิสระและการรักษาความลับ

1) ไม่อนุญาตให้ผู้ตรวจประเมินดำเนินกิจกรรมใดๆ ที่ส่งผลต่อความเป็นอิสระหรือ ความยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้คำปรึกษาแก่ผู้ผลิตที่ขอการรับรอง อย่างไรก็ตามการฝึกอบรมที่มี ความเกี่ยวข้องกับเรื่องระบบการบริหารหรือเรื่องการตรวจประเมิน และการให้ข้อมูลทั่วไปไม่ถือว่าเป็นการให้ คำปรึกษาโดยตรง

2) ผู้ตรวจประเมินต้องรักษาข้อมูลอย่างเคร่งครัดในเรื่องของการทำงานต่างๆ ของผู้ผลิต และหน่วยรับรอง ทั้งนี้เพื่อรักษาไว้ซึ่งความลับของข้อมูลและบันทึกต่างๆ

3.3.2 คุณสมบัติของผู้ตรวจประเมิน

ก) การศึกษา

1) จบการศึกษอย่างน้อยประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรืออนุปริญญา และต้องเป็นสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายที่ให้การรับรอง (พีช ปศุสัตว์ และประมง)

2) ในกรณีที่คุณสมบัติผู้ตรวจประเมินไม่ได้จบในสาขาวิชาที่ทำการตรวจประเมินสามารถจัดหาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเข้าร่วมทีมผู้ตรวจประเมิน

ข) ทักษะด้านเทคนิค และการฝึกอบรม

1) ทักษะด้านเทคนิค

1.1) มีประสบการณ์ทำงานอย่างน้อย 2 ปี และมีประสบการณ์ 3 ปี ในอุตสาหกรรมด้านการเกษตรหรือด้านเกษตรที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์

1.2) มีประสบการณ์การเป็นผู้ตรวจประเมินที่เข้าร่วมคณะตรวจประเมินตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ตามขอบข่ายนั้นๆ (พีช ปศุสัตว์ และประมง) อย่างน้อย 4 ครั้งหรือ 4 ฟาร์ม รวม 10 วัน

หมายเหตุ กรณีผู้ตรวจประเมินในสาขาอื่น ได้แก่ ISO 9001 GMP HACCP หรือเทียบเท่า และมีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อ 3.3.2 ก) การศึกษา และ ข) ทักษะด้านเทคนิค ยกเว้นขาดประสบการณ์ในการตรวจประเมินเกษตรอินทรีย์ สามารถจัดคณะผู้ตรวจประเมิน โดยเชิญผู้มีประสบการณ์ในการตรวจประเมินเกษตรอินทรีย์ ตามขอบข่ายนั้นๆ เข้าร่วมตรวจได้ การจะเป็นผู้ตรวจประเมินในสาขาเกษตรอินทรีย์ได้ ต้องเพิ่มประสบการณ์ในการตรวจประเมินเกษตรอินทรีย์ ภายใต้คำแนะนำของผู้ตรวจประเมินที่มีประสบการณ์ด้าน เกษตรอินทรีย์ ในสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 2 ครั้ง เป็นเวลา 10 วัน

1.3) มีความสามารถในการสื่อสาร โดยเฉพาะ “ภาษาใช้งาน” ซึ่งหมายถึงภาษาท้องถิ่นหรือภาษาที่ใช้ในการทำงาน

2) การฝึกอบรม

2.1) ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมผู้นำการตรวจประเมินภายใต้หลักการของ ISO 19011 มีระยะเวลาเรียนไม่ต่ำกว่า 37 ชั่วโมง โดยรายละเอียดในใบรับรองต้องระบุเนื้อหา ระยะเวลา และระบุว่าได้สำเร็จหลักสูตรดังกล่าว

2.2) ผ่านการอบรมมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

3.4 การลงโทษหน่วยรับรอง

การลงโทษหน่วยรับรองจากความไม่สอดคล้องที่เกิดจากการตรวจประเมินรับรองระบบงานให้เป็นไปตามที่หน่วยรับรองระบบงานกำหนดไว้

3.5 การสุ่มตัวอย่างเพื่อการวิเคราะห์

3.5.1 กรณีที่หน่วยรับรองต้องสุ่มตัวอย่างผลผลิต เพื่อประกอบการรับรองสามารถดำเนินการได้ดังต่อไปนี้

ก) ในกรณีที่การตรวจติดตามกระบวนการผลิตที่มีข้อบกพร่องร้ายแรง ซึ่งต้องทำการสุ่มเก็บตัวอย่างเพื่อการตรวจวิเคราะห์

ข) มีข้อร้องเรียนจากลูกค้า

3.5.2 ประเภทของการวิเคราะห์ และหลักเกณฑ์ในการสุ่มตัวอย่าง

ก) ขอบข่ายพืช

ประเภทของการวิเคราะห์

วิเคราะห์ดิน น้ำ และผลผลิต ในกรณีที่พบว่ามีความเสี่ยง

หลักเกณฑ์ในการสุ่มตัวอย่าง

เก็บตัวอย่างดิน/พืช ให้มีน้ำหนักไม่น้อยกว่า 1 กิโลกรัม โดยใส่ตัวอย่างลงในถุงพลาสติกปิดสนิท แยกกันถุงละ 1 ตัวอย่าง และเก็บตัวอย่างน้ำ 1 ลิตร พร้อมทั้งเขียนรายละเอียดให้ชัดเจนในแต่ละตัวอย่าง ได้แก่

1. ชนิดดิน/น้ำ/พืช
2. วัน เดือน ปี ที่เก็บตัวอย่าง
3. ผู้เก็บตัวอย่าง หรือผู้ส่งตัวอย่าง

หน่วยงานที่วิเคราะห์

ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025 หรือห้องปฏิบัติการที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงาน

ข) ขอบข่ายปศุสัตว์

ประเภทของการวิเคราะห์

อาหารสัตว์ ผลผลิต สารพิษตกค้าง ยาปฏิชีวนะ ในกรณีที่พบว่ามีความเสี่ยง

หลักเกณฑ์ในการสุ่มตัวอย่าง

เก็บตัวอย่างเนื้อสัตว์ให้มือน้ำหนักไม่น้อยกว่า 0.5 กิโลกรัม โดยใส่ตัวอย่างลงในถุงพลาสติกปิดสนิท แยกกันถุงละ 1 ตัวอย่าง พร้อมทั้งเขียนรายละเอียดให้ชัดเจน หรือ

เก็บตัวอย่างสัตว์ (สัตว์ปีกหรือซากสัตว์ปีก จำนวน 2-5 ตัว) ใส่ถุงพลาสติก 2 ชั้น แล้วมัดปากถุงให้แน่น เก็บประวัติสัตว์ (หรือสัตว์ปีก) (รวมทั้งพิกัดจุดเกิดโรค) พร้อมทั้งเขียนรายละเอียดให้ชัดเจนในแต่ละตัวอย่าง ได้แก่

เก็บตัวอย่าง cloacal swab หรือ ซีรัมจากสัตว์ปีกอย่างน้อย 60 ตัวต่อฟาร์ม

1. ชนิดสัตว์
2. วัน เดือน ปี ที่เก็บตัวอย่าง
3. ผู้เก็บตัวอย่าง หรือผู้ส่งตัวอย่าง

หน่วยงานที่วิเคราะห์

ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025 หรือห้องปฏิบัติการที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงาน

ห้องปฏิบัติการของกรมปศุสัตว์ หรือห้องปฏิบัติการที่กรมปศุสัตว์ให้การรับรอง (การตรวจวิเคราะห์โรคสัตว์ ส่วนใหญ่ดำเนินการที่ห้องปฏิบัติการของกรมปศุสัตว์)

ค) ขอบข่ายประมง

ประเภทของการวิเคราะห์

1. ตัวอย่างน้ำ ประกอบด้วย ตัวอย่างน้ำบ่อเลี้ยง อย่างน้อยร้อยละ 5 ของจำนวนบ่อเลี้ยง และในบ่อพักน้ำ และ/หรือบ่อบำบัดน้ำทิ้ง จำนวนอย่างน้อย 1 ตัวอย่าง ค่าพารามิเตอร์ที่ตรวจวิเคราะห์ ประกอบด้วย ออกซิเจนละลายในน้ำ แอมโมเนีย ไนไตรท์ บีโอดี ความเค็ม และความเป็นต่าง
2. ตัวอย่างยาสัตว์หรือสารเคมีตกค้างประกอบด้วย ยาสัตว์และสารเคมีต้องห้าม และยาสัตว์ สารเคมี และวัตถุอันตรายที่อนุญาตให้ใช้สำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
3. ตัวอย่างอาหารสัตว์น้ำที่ตรวจวิเคราะห์ยาปฏิชีวนะและสารเคมีตกค้าง

หลักเกณฑ์ในการสุ่มตัวอย่าง

ควรเก็บตัวอย่างสัตว์น้ำที่มีอายุการเลี้ยงไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้สำหรับสัตว์น้ำแต่ละชนิด โดยสุ่มเก็บตัวอย่างจากหน่วยการผลิตให้กระจาย 4 จุด โดยให้ได้น้ำหนักรวมอย่างน้อย 0.5 กิโลกรัม หรือตามที่กำหนดไว้สำหรับสัตว์น้ำแต่ละชนิด โดยนำตัวอย่างสัตว์น้ำบรรจุในถุงพลาสติก และปิดผนึกถุง ให้สนิท พร้อมติดป้ายแสดงรายละเอียด

1. ลำดับที่นำส่งตัวอย่างของแต่ละฟาร์ม
2. วันเดือนปี ที่เก็บตัวอย่าง
3. หน่วยงานที่เก็บตัวอย่าง
4. ชื่อฟาร์ม
5. ชื่อหน่วยการผลิต (บ่อ/กระชัง)
6. เลขที่ใบรับรอง
7. ชนิดสัตว์น้ำ
8. อายุหรือขนาดหรือน้ำหนักสัตว์น้ำที่ทำการเก็บตัวอย่าง

นำตัวอย่างสัตว์น้ำที่บรรจุในถุงพลาสติกปิดสนิทแช่เย็นในถังบรรจุน้ำแข็งโดยรักษา ระดับอุณหภูมิที่ประมาณ 4 องศาเซลเซียส ไม่ควรให้ตัวอย่างสัมผัสกับน้ำแข็งโดยตรง ภาชนะที่ใช้ในการขนส่งตัวอย่าง สะอาด แข็งแรง เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับตัวอย่าง ตัวอย่างต้องส่งมายังห้องปฏิบัติการภายใน 24 ชั่วโมง ในกรณีที่ต้องใช้เวลาในการเก็บและขนส่งมากกว่า 24 ชั่วโมง ให้เก็บตัวอย่างในตู้แช่แข็งที่อุณหภูมิไม่น้อยกว่า -18 องศาเซลเซียส โดยมีระยะเวลาการเก็บถึงนำส่งไม่เกิน 7 วันทำการ

การเก็บตัวอย่างอาหารสัตว์น้ำ (อาหารสำเร็จรูป และ/หรือหัวอาหาร) จำนวน 3 ตัวอย่างๆ ละ 100 กรัม สำหรับการตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ จำนวน 2 ตัวอย่าง และเก็บสำหรับการตรวจสอบที่ฟาร์ม จำนวน 1 ตัวอย่าง สำหรับใช้เพื่อตรวจซ้ำ หรือเพื่อการยืนยันผลตรวจในกรณีที่มีข้อสงสัย

หน่วยงานที่วิเคราะห์

ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025 หรือห้องปฏิบัติการที่
ขึ้นทะเบียนกับสำนักงาน

หมายเหตุ รายละเอียดเพิ่มเติมของการสุ่มตัวอย่างให้เป็นไปตามที่หน่วยรับรองกำหนด

ภาคผนวก ก

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตาม ISO/IEC 17065 ที่ให้ข้อเสนอแนะในการประชุมหารือ
หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
(Certification Scheme for Organic Agriculture)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตาม ISO/IEC 17065 ที่ให้ข้อเสนอแนะในการประชุมหารือ
หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
(Certification Scheme for Organic Agriculture) มีดังนี้

1. ลูกค้าของหน่วยรับรอง/ผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ

- 1.1 บริษัท ซองเดอร์ ไทยออร์แกนิกฟู้ด จำกัด
- 1.2 บริษัท ฮาร์โมนีไลฟ์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด
- 1.3 บริษัท วรณวัชร (2001) จำกัด
- 1.4 บริษัท BT Herbal
- 1.5 บริษัท แดร์รี่โฮม จำกัด
- 1.6 TT GARDEN & GOAT FARM
- 1.7 บริษัท สุรรัตน์ ออแกนิก โปรดักส์ จำกัด

2. องค์กรของผู้บริโภค/ผู้บริโภค

- 2.1 สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.)
- 2.2 ชมรมเกษตรอินทรีย์แห่งประเทศไทย
- 2.3 อาจารย์ / นักวิชาการ / นิสิต ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และนิสิตคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 2.4 ที่ปรึกษาเกษตรกร Q อาสา
- 2.5 ศูนย์เรียนรู้เกษตรในเมืองบ้านเจ้าชายผัก
- 2.6 สถาบันสุวรรณวาจกกสิกิจเพื่อการค้นคว้าและพัฒนาปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์สัตว์

3. ผู้ส่งมอบ

- 3.1 มูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย
- 3.2 เกษตรกรคลื่นลูกใหม่ จ.นครราชสีมา
- 3.3 ชมรมยุวเกษตรแห่งประเทศไทย
- 3.4 บริษัท เซ็นทรัล ฟู้ด รีเทล จำกัด

4. ผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจประเมิน/หน่วยรับรอง

- 4.1 บริษัท บูโรเวอริทัส เซอทิฟิเคชั่น (ประเทศไทย) จำกัด
- 4.2 บริษัท ทูฟ นอร์ด (ประเทศไทย) จำกัด
- 4.3 บริษัท คอนโทรล ยูเนียน เวิร์ลด์ กรุ๊ป (ประเทศไทย) จำกัด

- 4.4 บริษัท วูฟแกงค์ พลัสท (ประเทศไทย) จำกัด
- 4.5 สถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอ
- 4.6 บริษัท NSF-CMi Asia Pacific จำกัด
- 4.7 บริษัท ห้องปฏิบัติการกลาง (ประเทศไทย) จำกัด

5. ตัวแทนภาครัฐทางด้านกฎหมายหรืออื่นๆ

- 5.1 กรมวิชาการเกษตร
- 5.2 กรมปศุสัตว์
- 5.3 กรมประมง
- 5.4 กรมการข้าว
- 5.5 สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- 5.6 กรมทรัพย์สินทางปัญญา
- 5.7 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข